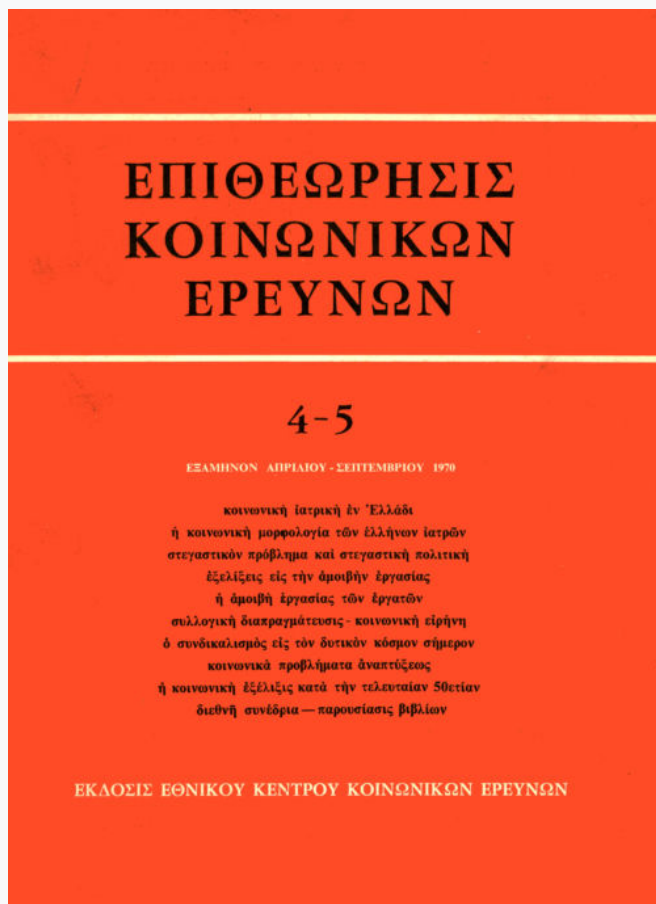

The Greek Review of Social Research

Vol 4 (1970)

4-5

Η κοινωνική εξέλιξις κατά την τελευταίαν πενήτηκονταετίαν: Στατιστική ανασκόπησις δημοσιευθείσα εις το "Annuaire des Statistiques du Travail", 1968 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας

(ΔΓΕ) Διεθνές Γραφείο Εργασίας, Γεώργιος Τσελίκας

doi: [10.12681/grsr.511](https://doi.org/10.12681/grsr.511)

Copyright © 1970, (ΔΓΕ) Διεθνές Γραφείο Εργασίας, Γεώργιος Τσελίκας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ΔΓΕ), & Τσελίκας Γ. (1970). Η κοινωνική εξέλιξις κατά την τελευταίαν πενήτηκονταετίαν: Στατιστική ανασκόπησις δημοσιευθείσα εις το "Annuaire des Statistiques du Travail", 1968 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. *The Greek Review of Social Research*, 4, 246–264. <https://doi.org/10.12681/grsr.511>

ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν

Στατιστικὴ ἀνασκόπησις δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ
Annuaire des Statistiques du Travail, 1968
τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἔργασιας

(Μετὰφρασις Γεωργίου Τσελίκου)

Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ τῆς 50ετηρίδος τῆς Διεθνoῦς Ὄργανώσεως Ἔργασιας, προσεπαθήσαμεν νὰ περιγράψωμεν ἐν συντομίᾳ εἰς τὰς ἐπομένους σελίδας, ἐπὶ τῆ βάσει τῶν διαθέσιμων στατιστικῶν στοιχείων, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας, τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ καὶ τῶν ὀνομαστικῶν καὶ πραγματικῶν μισθῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηκοντα περίπου ἐτῶν.

Αἱ πρό τοῦ 1948 διαθέσιμοι στατιστικαὶ πληροφορίες περιορίζονται κατὰ κανόνα εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Καὶ ὡς πρὸς τὰς χώρας αὐτάς ὁμως εἶναι δύσκολον, ἂν μὴ ἀδυνατον, νὰ εὕρῃ τις συνεχῆ στατιστικὰ στοιχεῖα, ἀφορῶντα εἰς τὰ τελευταῖα πενήτηκοντα ἔτη. Διὰ τοῦτο ἠναγκάσθημεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν περίοδον αὐτὴν εἰς συντομωτέρας, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας διαθέτομεν γενικῶς συνεχεῖς στατιστικὰς σειράς καὶ ἐπαρκῶς συγκρισίμους, καίτοι πολλακίς ἠναγκάσθημεν νὰ περιλάβωμεν καὶ σειράς διαφορῶν σπουδαιότητος.¹

Ἀπὸ δέκα πέντε ἐτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν στατιστικῶν σειρῶν ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα πραγματεύεται ἡ *Annuaire des Statistiques du Travail* καὶ τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ χώρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν, εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, αὐξάνει βαθμῆδόν καὶ κατ' ὄλιγον. Αἱ σειραὶ αὗται ἐξρησιμοποιήθησαν ὅσον ἦτο δυνατόν εἰς τὴν παρούσαν σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γενικῶς ὀλίγα καὶ περιορισμένης σπουδαιότητος, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἐμφανίσῃ τις εἰμὴ σχηματικὴν εἰκόνα τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως εἰς τὰς χώρας αὐτάς.

ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς καὶ ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηκοντα ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη, ἀνελθὼν ἀπὸ 1.860 ἑκατ. κατὰ τὸ 1920 εἰς 3.355 ἑκατ. κατὰ τὸ 1966. Ἄνω τοῦ ἡμίσεος τῆς αὐξήσεως αὐτῆς, ἦτοι 844 ἑκατ., ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εὐρίσκονται τὰ 55% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Ἡ αὐξήσις ἀνήλθεν εἰς 175 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς 160 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, εἰς 125 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς 100 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ εἰς 80 ἑκατ. εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν.

Τὰ δεδομένα αὐτὰ ἐξήχθησαν μὲ βάσιν τὰς γενικὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ τὸ 1960, χάρις εἰς μίαν ἀρκετὰ καλὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παγκοσμίου προγράμματος ἀπογραφῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, διετέτομεν συγκρισίμους πληροφορίες περὶ τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τὰς πλείστας τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, καίτοι εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις κατέστησαν ἀναγκαῖαι αἱ ἐκτιμήσεις.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950, τὰ κενὰ ἦσαν πολὺ περισσότερα, προηγουμένως δὲ μόνον ὀρισμένοι χῶραι διενήργουν τακτικῶς ἀπογραφὰς πληθυσμοῦ εἰς ἡμερομηνίας καὶ μὲ μεθόδους λίαν διαφόρους. Αἱ πληροφορίες συνεπῶς αἱ διδόμεναι δι' ὅλον τὸν κόσμον ὡς πρὸς ὀρισμένον ἔτος εἶναι μεγέθη ἐξαγόμενα διὰ δια-

1. Εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας πίνακας, ὀρισμένα ποσὰ ἀναγράφονται μὲ πλάγια στοιχεῖα· πρόκειται περὶ δεδομένων τὰ ὁποῖα δὲν ἀνάγονται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἀναφερόμενον ἔτος, ἢ περὶ δεδομένων ἀρκετὰ διαφόρου σπουδαιότητος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὅλην σειρὰν, ἢ ἀκόμη περὶ δεικτῶν τῶν ὁποίων ἡ βῆσις διαφέρει τῆς χρησιμοποιηθείσης διὰ τὰς λοιπὰς χώρας τοῦ πίνακος.

Πληθυσμός τῆς γῆς κατά περιοχάς, 1920-1966 (εἰς ἑκατομύρια)

	1920	% τοῦ συνόλου	1940	% τοῦ συνόλου	1950	% τοῦ συνόλου	1960	% τοῦ συνόλου	1966	% τοῦ συνόλου
Σύνολον	1.860	100,0	2.295	100,0	2.517	100,0	3.005	100,0	3.355	100,0
Ἄφρική	143	7,7	191	8,3	222	8,8	278	9,3	320	9,5
Ἄσια	1.023	55,0	1.244	54,1	1.381	54,8	1.660	55,3	1.867	55,7
Βόρειος Ἀμερική	115	6,2	144	6,3	166	6,6	199	6,6	217	6,5
Εὐρώπη	325	17,5	380	16,6	392	15,6	425	14,1	449	13,4
Λατινική Ἀμερική	90	4,8	130	5,7	163	6,5	213	7,1	251	7,5
Σοβιετική Ἐνωσις	155	8,3	195	8,5	180	7,2	214	7,1	233	6,9
Ἵσκειανία	9	0,5	11	0,5	13	0,5	16	0,5	18	0,5

φόρων ἀναθεωρήσεων καὶ πολυαριθμῶν ἐκτιμήσεων.¹ Τὸ ποσοστὸν ἀξίσεως τοῦ πληθυσμοῦ ποικίλλει κατὰ πολὺ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1966 ἡ ἀύξησις τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἀνήλθεν εἰς 80%, ἔφθασεν ὁμως τὸ 178% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ μόνον τὸ 38% εἰς τὴν Εὐρώπην· ἡ ἀναλογία τῶν Εὐρωπαίων, ἡ ὁποία ἦτο 17,5% τὸ 1920, ἔφθανε μόνον τὸ 13,4% τὸ 1966.

Ἡ μελέτη τῶν μέσων ἐτησίων ἀξίσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀύξησις τοῦ πληθυσμοῦ βαίνει ἐπιταχυνομένη εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τοῦ κόσμου. Διὰ τὸ σύνολον τῆς γῆς, τὸ ποσοστὸν αὐτὸ ἀνήλθεν ἀπὸ 1,2% διὰ τὴν περίοδον 1920-1940 εἰς 1,8% διὰ τὴν περίοδον 1950-1966· κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίοδον τὸ ποσοστὸν ἀνέρχεται εἰς 2,7% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, εἰς 2,2% εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς 1,9% εἰς τὴν Ἀσίαν. Εἰς τὴν Εὐρώπην φθάει μόλις τὸ 0,8%.

Αἱ δημογραφικὰ προβολὰ ἐμφαίνουσι ὅτι ἡ ἀύξησις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τοῦ αἰῶνος μας θὰ λάβῃ τὴν μορφήν δημογραφικῆς ἐκρήξεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν προσεχῶν δεκαετιῶν, μὲ τὸν ρυθμὸν δὲ τῆς σημερινῆς ἀξίσεως αὐτοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἂν ὑπερβῇ τὰ ἑξῆς δισεκατομύρια κατὰ τὸ ἔτος 2.000.

Ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἐκάστης χώρας ξεαρτᾶται ἐκ τῆς κατὰ ἡλικίας συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἔχοντων ἡλικίαν κατάλληλον πρὸς ἐργασίαν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι ἀναλογικῶς μικρότερος εἰς τὰς χώρας μὲ νέον πληθυσμὸν, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ὅπου οἱ κάτω τῶν 15 ἐτῶν ἀντιπροσωπεύουσι τὸ 40% περίπου τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπου οὗτοι μόλις ὑπερβαίνουσι τὸ 25% τοῦ συνόλου. Ἄλλ· ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς δὲν ἀντιπροσωπεύει περισσώτερον τῶν 2/3 τοῦ ἔχοντος ἡλικίαν πρὸς ἐργασίαν πληθυσμοῦ· ἡ ἀναλογία αὐτὴ ποικίλλει ἐν ἄλλοις αἰσθητῶς ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχάς,

διότι ἐπηρεάζεται ὑπὸ κοινωνικῶν παραγόντων, ὡς εἶναι ἡ ἡλικία τῆς περιόδου σπουδῶν καὶ τῆς συνταξιοδοτήσεως, τὸ εἶδος τῆς οἰκονομίας καὶ πρὸ παντὸς ἡ μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν. Τὰ δεδομένα ποικίλλουσι ἐπίσης ἀναλόγως πρὸς τὸν χρησιμοποιοῦμενον κατὰ τὰς ἀπογραφὰς ὄρισμὸν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ μέγεθος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς πρὸ τοῦ ἔτους 1950 εἶναι πολὺ ὀλίγον γνωστόν. Εἰς πᾶσας χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας αἱ πρῶται ἀπογραφαὶ με λεπτομερείας περὶ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν του διενεργήθησαν περὶ τὸ ἔτος 1950. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ παγκόσμιος ἐνεργὸς πληθυσμὸς ὑπελογίζετο εἰς 1.138 ἑκατ. περίπου, ἐνῶ κατὰ τὸ 1960 εἰς 1.296 ἑκατ. Ἡ ἀύξησις αὐτὴ τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ 158 ἑκατ. ἐπιμερίζεται ὡς ἑξῆς: 87 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀσίαν, 20 ἑκατ. εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, 14 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 14 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 11 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ 11 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Ἡ ἀύξησις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς μεταξὺ 1950 καὶ 1960 ἀνήλθεν εἰς 14%, ἐνῶ ἡ ἀύξησις τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ ἀνήλθεν εἰς 19%.

Τὰ 1.300 περίπου ἑκατ. τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ τὸ 1960, ἀντεπροσώπευον 43% τοῦ συνολικοῦ

Κατανομὴ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομείς καὶ κατὰ περιοχάς, 1960

Περιοχὴ	Ἐνεργὸς πληθυσμὸς (εἰς ἑκατομ.)	Κατανομὴ εἰς %		
		Γεωργία	Βιομηχανία	Υψηλά
Σύνολον, 1950	1.138	61	17	22
Σύνολον, 1960	1.296	58	19	23
Ἀφρικὴ	112	77	9	14
Ἀσία	728	71	12	17
Βόρειος Ἀμερική	77	8	39	53
Εὐρώπη	191	28	38	34
Λατινικὴ Ἀμερική	71	48	20	32
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	111	45	28	27
Ἵσκειανία	6	23	34	43

1. Διὰ λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, βλέπετε ΟΗΕ, *Annuaire démographique, 1967* (New York, 1968), καὶ *Les perspectives d'avenir de la population mondiale évaluées en 1963*, *Etudes démographiques*, no 41 (New York, 1966).

κοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ σχέσις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὸν ἀντίστοιχον συνολικὸν πληθυσμὸν ποικίλλει ἀπὸ 33% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 38% εἰς τὴν Ὠκεανίαν, 39% εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, 40% εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 44% εἰς τὴν Ἀσίαν, 45% εἰς τὴν Εὐρώπην μέχρι 52% εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἕνωση. Ἡ κατανομή ὁμοῦ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ περιοχὰς δὲν εἶναι πολὺ διάφορος τῆς τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ πλὴν τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἐνεργοὶ πληθυσμοὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τῆς Εὐρώπης, τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς Ὠκεανίας, ἔνθα εὐρίσκονται τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν καὶ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἐλάχιστα ἐκβιομηχανισμένων, ἀντιπροσωπεύουν συνολικῶς κατὰ τι ὀλιγώτερον τῶν 30% τοῦ συνόλου.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προβολῶν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῶν καταρτισθεισῶν ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν ὅτι κατὰ τὸ 1970 ὁ παγκόσμιος ἐνεργὸς πληθυσμὸς θὰ φθάσῃ περίπου τὰ 1.510 ἑκατ. καὶ ὅτι θὰ αὐξηθῇ κατὰ 280 ἑκατ. περίπου ἀπὸ τοῦ 1970 μέχρι καὶ τοῦ 1980, ἐξ ὧν θὰ ἀναλογῶν 173 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀσίαν, 32 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 29 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 17 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, 12 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἕν ἑκατομμύριον εἰς τὴν Ὠκεανίαν.¹

Ἡ κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομεῖς καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς κατανομῆς αὐτῆς ρίπτουν κάποιον φῶς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων χωρῶν. Εἰς τὴν κατωτέρω σύντομον ἀνάλυσιν κατενείμαμεν τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα μεταξὺ τῶν κατ' ἔθος τριῶν κυρίων τομέων, δηλαδὴ τῆς γεωργίας (εἰς τὴν ὅποιαν περιλαμβάνονται ἡ κτηνοτροφία, ἡ δασοκομία καὶ ἡ ἀλιεία), τῆς βιομηχανίας (εἰς τὴν ὅποιαν περιλαμβάνονται αἱ μεταποιητικαὶ καὶ ἐξορυκτικαὶ βιομηχανία, αἱ οἰκοδομησεὶς καὶ τὰ δημόσια ἔργα, ὁ ἤλεκτρισμός, τὸ φωταερίον, ἡ ὑδρεῖσις καὶ αἱ ὑγειονομικαὶ ὑπηρεσίαι) καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν (εἰς τὰς ὅποιας περιλαμβάνονται τὸ ἐμπόριον, αἱ τράπεζαι, αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἱ ὑποθήσεις ἀκινήτων, αἱ μεταφοραὶ, αἱ ἀποθήκαι, αἱ συγκοινωνία καὶ αἱ δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ ὑπηρεσίαι).

Κατὰ τὸ 1960, ἄνω τοῦ ἡμίσεος τοῦ παγκοσμίου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἦτο 58%, ἀπασχολεῖτο εἰς τὴν γεωργίαν, 19% εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ 23% εἰς τὰς ὑπηρεσίας. Ἡ κατὰ τομέα ὁμοῦ κατανομή αὐτῆ ποικίλλει σημαντικῶς ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν. Διὰ τὸ σύνολον τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς ἡ ἀναλογία τοῦ εἰς τὴν γεωργίαν ἀπασχολουμένου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ φθάνει τὰ 77%, ἐνῶ ἡ βιομηχανία ἀπασχολεῖ

μόνον 9% τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ εἶναι 71%. Ἡ ἐκβιομηχανίσις τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἤδη σαφῶς ἀνωτέρα, καθ' ὅσον ἡ γεωργία δὲν ὑπερβαίνει τὰ 48%, ἐνῶ ἡ βιομηχανία φθάνει τὰ 20%. Ἡ ἀναλογία τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐν Εὐρώπῃ (38%) εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ αὐτὴ πρὸς ἐκεῖνην τῆς Βορείου Ἀμερικῆς (39%), ἀλλ' αἱ δύο περιοχαὶ διαφοροποιοῦνται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν τῇ Βορείῃ Ἀμερικῇ μόνον 8% τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ἔναντι 28% ἐν Εὐρώπῃ, ἐνῶ ἄνω τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ (53%) ἀπασχολεῖται εἰς τὰς ὑπηρεσίας, ἔναντι μόνον 34% ἐν Εὐρώπῃ.

Εἰς ἐκάστην τῶν μεγάλων περιοχῶν ἡ κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ οἰκονομικοὺς τομεῖς ποικίλλει γενικῶς εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Οὕτω, ἐνῶ κατὰ τὸ 1960-61 εἰς τὰς περισσotέρας τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς ὁ ἐνεργὸς πληθυ-

Κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομεῖς εἰς μερικάς χώρας

Χώρα	Ἔτος	Κατανομή εἰς %		
		Γεωργία	Βιομηχανία	Ὑπηρεσίαι
Ἀργεντινὴ	1947	27	30	43
	1960	21	36	43
	1921	23	34	43
Αὐστραλία	1947	17	38	45
	1961	11	40	49
	1934	80	10	10
Βουλγαρία	1946	76	13	11
	1956	65	19	16
	1920	28	33	39
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	1940	19	35	46
	1950	13	37	50
	1960	7	40	53
Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἴγυπτος)	1927	67	11	22
	1947	64	12	24
	1960	58	12	30
Ἡνωμένον Βασίλειον	1921	7	49	44
	1951	5	49	46
	1961	4	49	47
Ἰαπωνία	1920	55	17	28
	1940	45	24	31
	1951	46	23	31
Ἰνδία	1961	33	28	39
	1951	74	10	16
	1961	70	15	15
Ἰταλία	1921	56	24	20
	1936	48	29	23
	1951	42	32	26
Περσὺ	1962	27	40	33
	1940	64	21	15
	1961	52	20	28
Σουδηά	1920	41	32	27
	1940	29	36	35
	1950	21	41	38
	1960	14	45	41

1. Διὰ περισσotέρας λεπτομερείας, βλέπε James N. Ypsilantis (τὸ Διεθνoῦς Γραφεῖον Ἐργασίας), *World and Regional Estimates and Projections of Labour Force* (ἔντυπον OHE, ISLEP/A/VII.4, αὐτὸς 1966).

σμός ο άπασχολούμενος εις την γεωργίαν υπερβαίνει τὰ 80% τοῦ συνόλου, οὗτος ἀνέρχεται εις 58% εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς 33% εἰς τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς. Εἰς τὴν Χίλην ἡ γεωργία χρησιμοποιεῖ 29% μόνον τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀργεντινὴν 21%, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς ἡ ἀντίστοιχος ἀναλογία υπερβαίνει κατὰ τὸν περισσότερον χρόνον τὰ 50%. Ἐπίσης, εἰς τὴν Ἀσίαν, ἡ μεγάλη πλειονότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολεῖται εἰς τὴν γεωργίαν: 84% εἰς τὴν Ταϊλάνδην, 75% εἰς τὸ Πακιστάν, 70% εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐνῶ τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν τῆς βιομηχανίας φθάει ἀντιστοιχῶς τὸ 40%, 10% καὶ 15% μόνον τοῦ συνόλου. Ἐν τούτοις, ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἰαπωνίαν εἶναι λίαν διάφορος, καθ' ὅσον 39% τοῦ ἰαπωνικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὰς ὑπηρεσίας, ἐναντι 28% εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ 33% εἰς τὴν γεωργίαν. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ κοικιλία τῶν κατανομῶν εἶναι πολὺ μεγάλη: ἐνῶ εἰς τὴν Τουρκίαν 79% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ὁ τομεὺς οὗτος φθάει μόνον τὰ 40% εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον διὰ τὰ ἐκφρασθῆμεν γενικώτερον, ἡ γεωργία ἀντιπροσωπεύει 10% ἕως 20% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς βορείους καὶ δυτικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ 30% ἕως 50% εἰς τὰς ἀνατολικὰς καὶ νοτιοὺς χώρας, ἐνῶ ἡ βιομηχανία ἀπασχολεῖ περίπου 45% τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς τὸν Βορρᾶν καὶ τὴν Δύσιν καὶ 30% ἕως 35% μόνον εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ νοτίον Εὐρώπην.

Αἱ διαφοροποιήσεις εἰς τὴν κατανομήν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ τομεῖς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήκοντα ἐτῶν, ὡς αὐταί εἶναι δυνατόν νὰ παρατηρηθῶν εἰς ὀρισμένας χώρας, χαρακτηρίζονται ἰδίως ὑπὸ τῆς συχνάκις σημαντικῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀναλογίας τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἀπασχολομένου εἰς τὴν γεωργίαν: μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1920-21 καὶ 1960-61 ἡ ἀναλογία αὐτὴ πίπτει, π.χ., ἀπὸ 28% εἰς 7% εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἀπὸ 55% εἰς 33% εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἀπὸ 56% εἰς 27% εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀπὸ 41% εἰς 14% εἰς τὴν Σουηδίαν, ἀπὸ 23% εἰς 11% εἰς τὴν Αὐστραλίαν: εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατῆλθεν αὐτὴ ἀπὸ 80% εἰς 65% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1934 καὶ 1956. Ὁ ὄγκος τοῦ βιομηχανικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ αὐξάνει ἐν τῇ πράξει πανταχοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ υπερβῇ τὰ 50% ἀκόμη καὶ εἰς τὰς πλέον ἀνεπτυγμένας οἰκονομικὰς χώρας. Τέλος, ἡ ἀναλογία τοῦ ὄλκικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τοῦ ἀπασχολομένου εἰς τὰς ὑπηρεσίας αὐξάνει καὶ αὐτὴ ταχέως: εἰς πολλὰς λίαν ἀνεπτυγμένας χώρας αὐτὴ ἔχει υπερβῆ εἰς ὄγκον τὸ βιομηχανικὸν ἐργατικὸν δυναμικόν, εἰς δὲ τὸν Καναδᾶν καὶ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἐφθάσε τὰ 53% τοῦ συνόλου τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.¹

1. Διὰ περισσότερας πληροφορίας, βλέπε Samuel Baum, «La population active dans le monde et sa répartition par secteurs économiques, 1950 et 1960», *Revue internationale du Travail* (Genève, B.I.T.), vol. 95, nos 1-2, janv.-fév. 1967.

Εἰς ὅλας τὰς χώρας μὲ ἔντονον ἐκβιομηχάνισιν, ἡ πλειονότης τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ μισθοτῶς τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐνῶ ὁ ἀριθμητικὸς ὄγκος τῶν ἐργοδοτῶν εἶναι ἀσήμαντος. Οἱ δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἐργαζόμενοι, ὡς οἱ μικροκαλλιεργηταί, οἱ βιοτέχνηται, οἱ μικρέμποροι καὶ τὰ ἀπασχολούμενα ἀλλὰ μὴ ἀμειβόμενα μέλη τῆς οἰκογενείας ἀντιπροσωπεύουν ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς πέμπτου τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς περισσότερας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, ἀλλὰ περίπου τὸ ἕμισυ τοῦ ὄλκικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, γενικῶς δὲ ἄνω τῶν 4/5 εἰς τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας.

ἡ ἀπασχόλησις

Τὰ στατιστικὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀπασχολήσεως διὰ μέσου τῶν ἐτῶν δὲν εἶναι ἄφθονα. Ἐάν σήμερον διαθέτομεν ἀξιολόγους πληροφορίας ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως διὰ τριάκοντα περίπου χώρας, εἰς τὰς ὅποιας περιλαμβάνονται καὶ μερικαὶ χῶραι ὑπὸ ἀνάπτυξιν, πολλὰ τῶν δεδομένων αὐτῶν δὲν ἀναγονται εἰς χρόνον ἀπώτερον τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἐνῶ πρὸ τοῦ 1929 αἱ διαθέσιμα σχετικά πληροφορία μόλις καλύπτουν περὶ τὰς ἔξ χῶρας.

Αἱ διαθέσιμα σειράι, ἐπιτευχθεῖσαι συχνὰ ἐπὶ τῇ βάσει λίαν διαφόρων μεθόδων, πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι συγκρίσιμοι, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν σημασίαν των. Διὰ νὰ δυνηθῶν νὰ ἐπιτύχωμεν συγκρίσεις προκειμένου περὶ ἰκανῶν μακρῶν περιόδων, ἀπληθήθη εἰς τινὰς περιπτώσεις νὰ περιλάβωμεν σειράς διαφόρων τύπων. Κατὰ συνέπειαν, ἠρκέσθημεν, εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν σύντομον ἀνάλυσιν, νὰ ἐξάρωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ τὰς μεγάλας μετακινήσεις εἰς τὴν ἀπασχόλησιν ἀπὸ τοῦ 1913 μέχρι τοῦ 1967, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς διακυμάνσεις ἐν λεπτομερείᾳ.

Βάσει τῶν πενήκρων διαθέσιμων πληροφοριῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολομένων προσώπων ἠξήθη σχετικῶς ὀλίγον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον περιόδου μέχρι τῆς κρίσεως τοῦ 1929. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ τὸν Καναδᾶν ἡ αὐξήσις δὲν ὑπερέβη συνολικῶς τὰ 15% ἕως 20%, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἦτο μικροτέρα τοῦ 9% παρὰ τὴν ἰσχυρὰν δημογραφικὴν πίεσιν καὶ εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἡ ἀπασχόλησις ἠλαττώθη ἐπίσης κατὰ 2%. Εἰς τὰς χώρας αὐτάς, ἄλλωστε, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὰς μεταπολιτικὰς βιομηχανίας ἠξήθη ὀλιγώτερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως.

Εἰς ὅλας τὰς χώρας διὰ τὰς ὅποιας διαθέτομεν στοιχεῖα, ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ ὅποια ἤρξησε τὸ 1929, ἐκφράζεται διὰ σοβαρὰς πτώσεως τῶν δεκτικῶν ἀπασχολήσεως, οἱ ὅποιοι φθάνουν τὸ ἐλάχισ-

στον ὄριόν των κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς τῶν ἐτῶν 1931 ἕως 1935, ἀναλόγως τῆς χώρας. Εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας ἡ μεγίστη πτώσις φθάνει γενικῶς τὸ 20% ἕως 30%, ἀλλὰ φθάνει τὸ 35% εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, 38%, εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ 40% εἰς τὴν Γερμανίαν. Τούναντιον, δὲν ὑπερβαίνει τὸ 15% περίπου εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, τὴν Σουηδίαν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ μόνον τὸ 6% εἰς τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς.

Ἐνθ' ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὰς ἐξορυκτικὰς βιομηχανίας καὶ τὴν οἰκοδόμησιν κατῆλθε πιθανῶς εἰς αἰσθητὸν βαθμὸν ἐξ ἴσου πρὸς τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς με-

ταποιητικὰς βιομηχανίας, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑπηρεσιῶν ἦτο σταθερωτέρα, πρῶγμα τὸ ὅποιον ἐκφράζεται δι' ὀλιγότερον σημαντικῆς ἐλαττώσεως τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας μεταξύ τοῦ 1929 καὶ ἐνὸς τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου 1931-1935· ἡ πτώσις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ὑπῆρξε μάλιστα μόλις αἰσθητῆ εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Ἰαπωνίαν (4%).

Περὶ τὸ 1937, ἡ ἀπασχόλησις εἶχεν ἐπανεύρει ἢ εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἐπίπεδόν του τοῦ 1929 εἰς τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουσι διαθέσιμα στοιχεῖα, πλην τῆς Γαλλίας, ὅπου αὐτὴ ἦτο ἀκόμη κατώτερα κατὰ 20% τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, ἐνθ' εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας εἶχεν ἐπιτευχθῆ ἀκριβῶς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929, εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἡ αὔξησις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1929 ἦτο 9%, εἰς τὴν Φινλανδίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν 25%, εἰς τὴν Ρουμανίαν 39%, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν 43% καὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς 61%. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἡ ἀπασχόλησις κατὰ τὸ 1937 εἶχεν ὑπερδιπλασιασθῆ ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1929.

Διὰ τὰς περισσότερας χώρας δὲν ὑπάρχουσι στοιχεῖα μὲ κάποιαν σημασίαν διὰ τὴν περίοδον τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ διὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἄλλωστε, αἱ ἐκ τῶν καταστρωφῶν, τῶν μετακινήσεων πληθυσμῶν, τῆς πολεμικῆς οικονομίας καὶ τῆς ἀναπροσαρμογῆς ἐπελθούσας ἀναστατώσεις θὰ ἐστέρουν ἐν τῇ πράξει πάσης σημασίας τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύνατο τις νὰ ἀνεύρη.

Κατὰ τὸ 1948, ὅτε αἱ περισσότεραι χώραι εἶχον ἐπανεύρει τὴν εἰρηνικὴν οικονομίαν ἢ εὐρίσκοντο ἤδη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς μεταπολεμικῆς εὐημερίας, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1937, καὶ μάλιστα κατὰ 50% περίπου εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, 60% εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς καὶ 75% εἰς τὸν Καναδᾶν. Ἡ Εὐρώπη ἦτο σαφῶς καθυστερημένη ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν· ἐν τούτοις ἡ αὔξησις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1937 ἔφθανε τὸ 10% περίπου εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, 13% εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄνω τοῦ 25% εἰς τὴν Σουηδίαν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἔμειοτό ἐν σχέσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον, τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως ἦτο ἀκόμη κατὰ 10% περίπου κατώτερον τοῦ ἔτους 1929· διὰ τὴν Γερμανίαν οὐδὲν στοιχεῖον συγκρίσιμον πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον ὑπάρχει. Εἰς τὰς περισσότερας χώρας ἡ αὔξησις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως, καίτοι μικρότερα τῆς αὔξεως τῆς ἀπασχολήσεως εἰς μόναν τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, ἦτο ἐν τούτοις λίαν καταφανής.

Ἡ γενικὴ οικονομικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐκβιομηχανιζομένων χωρῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ δευτέρου παγκο-

Ἐξέλιξις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1931-1935)	1937	1948
Αὐστραλία	100	74	116	186
Γαλλία	100 ¹	72	78	88
Γερμανία	100	60	111	
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	100	94	161	251
Ἑλβετία	100	77	88	119
Ἠνωμένα Πολιτεῖαι	100	65	101	146
Ἠνωμένον Βασίλειον	100	87	109	119
Ἰαπωνία	100	84	143	
Ἰταλία	100	79	105	
Καναδᾶς	100	69	98	175
Νέα Ζηλανδία	100	83	123	160
Νορβηγία	100	80	125	
Ὀλλανδία	100	80	88	133
Ὀυγγαρία	100	73	104	
Πολωνία	100	62	94	
Ρουμανία	100	76	139	
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	100		224	
Σουηδία	100	85	109	137
Φινλανδία	100	77	125	

1. 1930

Ἐξέλιξις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως (Α) ἢ τοῦ ἐπιπέδου ἐξαγωγερικῆς ἀπασχολήσεως (Β), 1929-1948

Χώρα	Γεν. ἐπίπεδον (Α) ἢ ἐξαγωγερικόν (Β)	1929	Ἐλάχιστον (1931-1935)	1937	1948
Γαλλία	Β	100 ¹	73	79	85
Γερμανία	Α	100	71	104	
Γιουγκοσλαβία	Β	100	86	112	
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	Β	100	89	144	186
Ἠνωμένα Πολιτεῖαι	Α	100	81	97	123
	Β	100	75	99	143
Ἠνωμένον Βασίλειον	Α	100	96	110	118
	Β	100	97	131	
Καναδᾶς	Β	100	70	96	165
Ὀλλανδία	Β	100	84	92	135
Ὀυγγαρία	Β	100	83	104	
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	Α	100		222	
Τσεχοσλοβακία	Α	100	75	90	105

1. 1930.

σμίον πολέμου εκφράζεται από συνεχή και συχνά σημαντικήν αύξησιν του επιπέδου τής απασχολήσεως. Ούτω, ή αύξησις τής απασχολήσεως εις τούς μη γεωργικούς τομείς εντός εικοσαετίας (από του 1948 μέχρι του 1967) εφθάσε τὸ 47% εις τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, 54% εις τὴν Αὐστραλίαν, 62% εις τὸν Καναδᾶν καὶ 110% εις τὴν Ἰαπωνίαν.

Ἐξέλιξις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως ἢ τοῦ ἐπιπέδου ἐξωγεωργικῆς ἀπασχολήσεως εις μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
<i>Γενικὸν ἐπίπεδον:</i>			
Αὐστρία	100	113	121
Ἡνωμένα Πολιτεία	100	108	128
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	107	113
Ἰαπωνία	100 ¹	121	138
Ἰταλία	100 ²	104	98
Καναδάς	100	118	152

Ἐξωγεωργικὴ ἀπασχολήσις:

Αὐστραλία	100	120	154
Αὐστρία	100	121	138
Βέλγιον	100	105	115
Γαλλία	100	111	116
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	100	150	166
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	100	131	170
Ἡνωμένα Πολιτεία	100	114	147
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	109	117
Ἰαπωνία	100 ¹	154	210
Ἰσπανία		100	151
Ἰταλία	100 ²	122	134
Καναδάς	100	119	162
Νέα Ζηλανδία	100	128	164
Νορβηγία	100	115	134
Ὀλλανδία	100	129	151
Φινλανδία		100	133

1. 1950. 2. 1951.

Ἐξέλιξις τῆς ἀπασχολήσεως εις τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως εις μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	119	147
Αὐστρία		100	123
Βέλγιον	100	100	108
Γαλλία	100	117	120
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	100	167	171
Δημοκρατία ἢ Ἀφρικῆς	100	145	180
Ἑλβετία	100	125	147
Ἡνωμένα Πολιτεία	100	102	124
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	113	119
Ἰαπωνία	100 ¹	157	230
Ἰσπανία		100	138
Ἰσραήλ		100	154
Ἰταλία	100 ²	119	145
Καναδάς	100	110	134
Νέα Ζηλανδία	100	124	167
Νορβηγία	100	111	126
Ὀλλανδία	100	120	131
Σουηδία	100	98	103
Φινλανδία	100	98	119

1. 1950. 2. 1951.

Εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπῃν ἡ αύξησις αὐτὴ ποικίλλει κατὰ πολὺ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν: ἐνθὲ εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον δὲν φθάνει τὰ 20% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1948 καὶ 1967, εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας καὶ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν εἶναι ἀντιστοίχως 66% καὶ 51%· αὕτη ὑπερβαίνει ἐπίσης ἐλαφρῶς τὰ 50% εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν.

Τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως ἠξήθη σαφῶς ὀλιγώτερον τῆς μὴ γεωργικῆς ἀπασχολήσεως, μεταξὺ 1948 καὶ 1967, εἰς τὰς ἐξ ἐκβιομηχανισμένας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν ταυτοχρόνως δύο σειρὰς στοιχείων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ σαφῶς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν γεωργίαν τῶν ἐξ τούτων χωρῶν.

Ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὰς μεταποικητικὰς βιομηχανίας ἠξήθη ἐπίσης πολὺ κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας: ἡ αύξησις ὁμοῦ αὐτῆ, ἡ ὁποία ἄλλωστε δὲν ὑπερβαίνει τὰ 50% εἰμὴ μόνον εἰς μερικὰς χώρας, ὑπῆρξε κατωτέρα τῆς αύξησεως τῆς ἀπασχολήσεως ἐν τῷ συνόλῳ τῶν μὴ γεωργικῶν τομέων εἰς τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν συγχρόνως δεδομένα περὶ τῶν δύο τούτων ἀπέχων τῆς ἀπασχολήσεως. Συνεπῶς, εἰς τὰς χώρας αὐτάς, ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑπηρεσιῶν, εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς τραπέζας, τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς ἐπικοινωνίας προώθησε ταχύτερον τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχολήσεως. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς ἡ βιομηχανικὴ ἀπασχολήσις ἠξήθη περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἡ μὴ γεωργικὴ ἀπασχολήσις ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1967.

Ἡ αύξησις τῆς ἀπασχολήσεως, ἰδίως δὲ τῆς βιομηχανικῆς, ἀπὸ τοῦ 1953 ὑπῆρξε ταχύτερα εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν παρὰ εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπῃν. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι σαφές εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου μεταξὺ 1953 καὶ 1967 ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὰς μεταποικητικὰς βιομηχανίας ἠξήθη κατὰ 172% καὶ 123% ἀντιστοίχως.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, χώραν ἡ ὁποία κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἦτο πολὺ περισσότερο ἐκβιομηχανισμένη παρὰ ἡ Βουλγαρία ἢ ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ βιομηχανικὴ ἀπασχολήσις ἠξήθη κατὰ 43% μεταξὺ 1953 καὶ 1967. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ αύξησις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ὑπῆρξε πολὺ μικρά. Τέλος, εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἡ αύξησις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ἀνῆλθεν εἰς 84% μεταξὺ 1953 καὶ 1967, ὑπερβάσα ἐλαφρῶς τὴν τῆς μὴ γεωργικῆς ἀπασχολήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἡ γεωργία διετήρησε σημαντικὸν μερίδιον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆν.

Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως εἰς

Ἐξέλιξις τῆς ἀπασχόλησεως εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Ἑυρώπης καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἔνωσιν, 1953-1967

	Ἄνατ. Γερμανία	Βουλγαρία	Οὐγγαρία	Πολωνία	Ρουμανία	Τσεχοσλ.	Γιουγκ.	Σοβ. Ἐνωσις
<i>Γενικὸν ἐπίπεδον:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	108	130	99	114	106	114	141	125
1967	112	229	104	153	168	125	197	184
<i>Ἐξωγεωργικὴ ἀπασχόλησις:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	108	128	109	115	109	115	139	123
1967	114	220	140	155	172	145	198	180
<i>Βιομηχανία καὶ μεταλλεῖα:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	107	146	102	119	112	115	153	128
1967	105	272	143	160	174	143	223	178

τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας περιορίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, εἶναι δὲ ἐλλιπέστατα γενικῶς δὲν φθάνουν πέραν τοῦ 1953 καὶ τὰ τελευταῖα διαθέσιμα στοιχεῖα εἶναι πολλὰκις τοῦ ἔτους 1966· ἐπὶ πλεόν, αἱ σειραὶ αὐταὶ εἶναι ἐνίοτε περιορισμένης τεχνικῆς ἀξίας. Τέλος, εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἡ οἰκονομία εἶναι κατὰ κύριον λόγον γεωργικῆ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περιορίζει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἀπασχόλησιν. Εἶναι συνεπῶς δύσκολον νὰ συναθροῦν γενικὰ συμπεράσματα περὶ τῶν αὐξήσεων τῆς ἀπασχόλησεως αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατὸν νὰ παρατηρηθοῦν εἰς ὅσας χώρας κατέστη δυνατὴ ἡ συλλογὴ στοιχείων· δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ἐξ ἄλλου ὅτι αἱ

σπάνια ἀριθμητικαὶ πληροφορίαι τὰς ὁποίας διαθέτομεν διὰ τὴν μὴ γεωργικὴν ἀπασχόλησιν φαίνεται νὰ δεικνύουν ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἔχει αὐξηθῆ σαφῶς ὀλιγότερον τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς χώρας αὐτὰς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἢ δεκαπενταετίαν.

ἡ ἀνεργία

Παρὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν σημασίαν τῆς ἀνεργίας, τὰ στατιστικὰ δεδομένα εἶναι ἀνεπαρκῆ διὰ νὰ ἐπιτρέψουν νὰ σχηματίσῃ τις ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἐξελίξεώς της εἰς τὰς διαφόρους χώρας κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ αἰῶνος. Ἐνῶ ἀπὸ 15 ἕως 20 ἐτῶν αἱ στατιστικαὶ τῆς ἀνεργίας ἐβελτιώθησαν κατὰ πολὺ, ἴδια χάρις εἰς τὴν διεξαγωγὴν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς ἀρκετὰς χώρας, εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας αἱ πληροφορίαι εἶναι ἀκόμη ἀνυπαρκτοὶ ἢ ἐλλιπεῖς καὶ ἐλάχιστα ἀσφαλεῖς· κατὰ τὸ πλεῖστον, αἱ στατιστικαὶ ἀναφέρονται εἰς ἐπιδοτούμενους ἀνέργους καὶ εἰς πρόσωπα ἐγγεγραμμένα ὡς ζητοῦντα ἐργασίαν εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας καὶ ὄχι εἰς ὅλα τὰ ἀνευ ἐργασίας πρόσωπα τὰ ἀναζητοῦντα ἀπασχόλησιν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς, τὰ κατωτέρω στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε ἀποτελοῦν συνδυασμὸν σειρῶν ἀρκετὰ διαφόρου σπουδαιότητος, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς μεγεθὴ παρέχοντα χονδρικήν ἰδέαν τοῦ ὕψους τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ἐξελίξεώς της διαχρονικῶς εἰς τινὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι σχεδὸν ὅλα ἐκβιομηχανισμέ- ναι.

Πρὸ τοῦ 1929 οὐσιαστικῶς δὲν ὑπάρχουν γενικὰ στοιχεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνεργίαν. Αἱ «στατιστικαὶ» τῆς ἀνεργίας αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς ἐλαχίστας χώρας προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν συνδικαλιστικῶν ταμείων. Μόνον τὸ ποσοστὸν ἀνέργων μεταξὺ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ συνδικατὰ καὶ εἰς τὰ συνδικαλιστικὰ ταμεῖα ἐργατῶν δυνατὸν νὰ ἔχῃ κάποιαν σημασίαν. Πρέπει νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη

Αὐξήσις τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχόλησεως εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967

Χώρα	Περίοδος	Αὐξήσις %
<i>Ἀφρικῆ:</i>		
Γκάνα	1953-1966	83
Ζάμπια	1954-1965	81
Κένια	1953-1966	48
Νιγηρία	1955-1965	194
Ουγκάντα	1953-1967	47
Τανζανία	1953-1966	50
<i>Ἀμερικῆ:</i>		
Βενεζουέλα	1958-1967	29
Γουατεμάλα	1953-1967	10
Κολομβία	1953-1967	37
Περού	1953-1966	73
Τρινιδὰ καὶ Τομπάγκο	1956-1966	85
Χιλή	1960-1967	9
<i>Ἀσία:</i>		
Ἰνδία	1953-1966	50
Κίνα (Ταϊβάν)	1953-1963	68
Μαλαισία	1958-1967	73
Πακιστάν	1958-1966	49
Φιλιππῖναι	1953-1966	34

ὅτι τὰ συνδικάτα αὐτὰ καλύπτουν μερικὰς μόνον βιομηχανίας ἢ μερικὰ ἐπαγγέλματα, γενικῶς δὲ καλύτερον ὄργανομένα, καὶ ὅτι τὰ στοιχεῖα, ἀναφερόμενα ἐνίοτε μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἢ εἰς τὴν κυριωτέραν περιοχὴν τῆς χώρας, σχεδὸν πάντοτε δὲν ἀφοροῦν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὰς ὑπηρεσίας.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λιάν στοιχειωδῶν αὐτῶν πληροφοριῶν, φαίνεται ὅτι γενικῶς ἡ ἀνεργία εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας μόλις ἔφθασε τὸ 50% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ. Μετὰ τὸν πόλεμον ἠκολούθησε γενικὴ αὔξησις τῆς ἀνεργίας εἰς τὰς χώρας αὐτάς, κατόπιν δέ, ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1929, ἡ ἀνεργία ἐξελιχθῆ παραλλήλως πρὸς τὰς οἰκονομικὰς διακυμάνσεις, εἰς ἕνα κόσμον ὅπου ἡ ὑλικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς ἀνέργους, καὶ ἰδίως ἡ ἀσφάλις κατὰ τῆς ἀνεργίας, ἦτο ἀνυπαρκτος ἢ ὑποτυπώδης καὶ ὅπου ὁ ἀνεργος καὶ ἡ οἰκογενεὶά του ἔζον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀθλιότητα.

Ὅταν ἐξερράγη ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929, ἡ ἀνεργία πολὺ ἀπέχετο νὰ εἶναι ἀμελητέα εἰς ἀρκετάς χώρας: συχνὰ ὑπερέβαινε τὰ 5% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ τὰ 10% εἰς πολλὰς χώρας. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ἡ κατάστασις ἐπεδεινῶντο ταχέως καὶ κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως—ἀπὸ τοῦ 1932 μέχρι τοῦ 1934—ἡ καταγραφείσα ἀνεργία ἐφθανε ἢ ὑπερέβαινε τὰ 20% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν ἐφθανε ἢ ὑπερέβαινε τὰ 30%. Διὰ τὰς δέκα ἐπτὰ χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, καίτοι αἱ στατιστικαὶ τῶν ἀπογραφέντων ἀνέργων τῶν εἶναι ἐλλιπεῖς, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων εἰς τὰς χώρας αὐτάς, καὶ αὐτὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως, ὑπερέβαινε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ 25 ἑκατομμύρια, ἐνθὸς κατὰ τὸ 1929 ἦτο πιθανώτατα τῆς τάξεως τῶν 6 ἑκατομμυρίων. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι μόναι ἠρίθμουν ἄνω τῶν 13 ἑκατ. ἀνέργων, τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἄνω τῶν 2 ἑκατ., ἡ Γερμανία περὶ τὰ 6 ἑκατ., ἡ Ἰταλία ἄνω τοῦ ἑκατομμυρίου.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων ἠλαττώθη μετὰ τὴν κρίσιν βαθμῶν. Κατὰ τὸ 1937 τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων τῶν καταγραφέντων εἰς τὰς στατιστικὰς τῶν ὡς ἄνω δέκα ἐπτὰ χωρῶν ὑπερέβαινε ἀκόμη τὰ 13 ἑκατ., ἐξ ὧν περὶ τὰ 8 ἑκατ. ἦσαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἄνω τοῦ 1 ἑκατ. εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ περὶ τὰς 900.000 εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν. Τὸ ποσοστὸν τῶν καταγραφέντων ἀνέργων ὡς πρὸς τὸν ἐνεργὸν πληθυσμὸν ἐφθανε ἀκόμη τὰ 30% εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, 20% ἢ καὶ περισσότερον εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν, ἐφθανε δὲ ἢ ὑπερέβαινε τὸ 10% εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν. Μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰαπωνίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπογραφέντων τὸ 1937 ἀνέργων ἦτο κατώτερος ἐκεῖνου τοῦ 1929.

Δὲν ὑπάρχουν οὐσιαστικῶς ἀξιόλογα στοιχεῖα περὶ τῆς ἀνεργίας διὰ τὰς πλείστας τῶν χωρῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις τῶν πληθυσμῶν διὰ τὴν πολεμικὴν προσπάθειαν, ἡ ξένη κατοχὴ εἰς πολλὰς χώρας, αἱ τεράστιαι μετακινήσεις πληθυσμῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ αἱ οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ μεταμορφώσεις συντελεῖα τῶν ἄνω αἰτίων, θὰ ἐστέρον ἄλλωστε πάσις σημασίας τῶν ἀριθμῶν τοὺς ὁποίους θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρουσιάσῃ διὰ τὴν χρονικὴν αὐτὴν περίοδον.

Ἡ ἀνεργία εἰς μερικὰς χώρας, 1929-1937

Χώρα	Ἀριθμὸς ἀνέργων (εἰς χιλιάδας)		Ποσοστὸν ἐπὶ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ			
	1929	Μέγιστον κατὰ τὴν κρίσιν	1937	1929	Μέγιστον κατὰ τὴν κρίσιν	1937
Αὐστραλία				11	29	9
Αὐστρία	190	410	320	12	29	20
Βέλγιον	10	230	130	2	23	14
Γαλλία	80	480	380			
Γερμανία	1.900	5.580	910	9	30	5
Γιουγκοσλαβία	10	20	20			
Δανία				16	29	22
Ἑλβετία	10	90	60	2	13	10
Ἡν. Πολιτεῖαι	1.550	12.800	7.700	3	25	14
Ἡν. Βασίλειον	1.000	2.180	1.280	8	18	9
Ἰαπωνία	370	490	300	5	7	4
Ἰταλία	300	1.020	870			
Καναδὰς	110	650	410	4	21	9
Νορβηγία	20	40	30	15	33	20
Ὀλλανδία	25	170	140	7	36	30
Πολωνία	130	380	370	5	17	15
Ρουμανία	10	40	10			
Σουηδία				11	24	11
Τσεχοσλοβακία	40	740	410			

Ἀριθμὸς ἀνέργων εἰς Βόρειαν Ἀμερικήν, Εὐρώπῃν, Ἰσραήλ, Ἰαπωνίαν καὶ Αὐστραλίαν, 1948-1967 (εἰς χιλιάδας)

Χώρα	1948	1953	1958	1963	1967
Αὐστραλία	5	25	25	35	20
Αὐστρία	40	180	120	70	60
Βέλγιον	80	180	120	60	85
Γαλλία	80	180	90	100	190
Γερμανία					
(Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	590	1.260	680	170	440
Γιουγκοσλαβία		80	130	230	270
Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι	2.280	1.830	4.600	4.070	2.980
Ἠνωμένον Βασίλειον	330	360	450	560	560
Ἰαπωνία	240	530	630	400	630
Ἰσπανία	120	110	80	100	150
Ἰσραήλ	5	20	10	5	15
Ἰταλία		1.670	1.320	500	690
Καναδὰς	110	160	430	370	310
Νορβηγία	10	15	25	20	10
Ὀλλανδία	30	85	80	30	80
Σουηδία	25	25	30	20	30

Περὶ τὸ 1948 αἱ διάφοροι ἐκβιομηχανισμένοι χώροι εἶχον ἐπανεῦρει τὴν εἰρηνικὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀνεργίας εἶχε κατέλθει γενικῶς καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἠνωμένες Πολιτείας οἱ ἀνεργοὶ ὑπελογίζοντο τὸ 1948 εἰς 2.280.000 ἔναντι τῶν 1.550.000 τοῦ 1929· λαμβανόμενης ὁμοσ ὑπ' ὄψιν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν χῶραν αὐτήν, τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας δὲν διέφερεν αἰσθητῶς κατ' ἀμφοτέρωτα τὰ ἔτη.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας ἀνέργων ἀνήρχετο εἰς 1.740.000, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἦτο πιθανῶς ἐξωγχομένος συνεπεία ἐγγραφῶν προσώπων μὴ ἀνηκόντων πράγματι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ κυριολεξίαν ἀνέργων.

Ἡ Ὅμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας κατεχώρισε 590.000 ἀνέργους, ἔναντι 1.900.000 τοῦ 1929 εἰς τὴν προπολεμικὴν Γερμανίαν. Εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἡ ἀνεργία εἶχε σαφῶς ἐλαττωθῆ, δεδομένου ὅτι ἠριθμοῦντο 330.000 ἀνεργοὶ τὸ 1948 ἔναντι ἐνὸς ἑκατομμυρίου τοῦ 1929.

Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνεργίας δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος εἰς τὰς διαφόρους ἐκβιομηχανισμένας χώρας μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον. Εἰς τὰς Ἠνωμένες Πολιτείας, χῶραν ἡ ὁποία μαζὶ μετὰ τὸν Καναδὸν διαθέτει πιθανῶς τὰς καλυτέρας στατιστικὰς ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων, τὸ ὅποιον ἦτο περὶ τὰ 2 ἑκατ. τὸ 1948 (ἦτοι 3,8% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ), ἀνήλθεν εἰς ἄνω τὸν 3,6 ἑκατ. τὸ 1949 (5,9%), κατόπιν δὲ κατήρχετο συνεχῶς μέχρι τοῦ 1953, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἰς 1.800.000 (2,9%). Ἀφοῦ ἐν ἔτει 1958 ἀνήλθεν ἐκ νέου εἰς τὰ 4,6 ἑκατ. (6,8%), κατήλθε καὶ πάλιν τὸ 1967 εἰς 3 ἑκατ. (3,8%). Ἡ ἀνεργία εἰς τὸν Καναδὸν ἠκολούθησε κατὰ τὴν περιόδον αὐτὴν παρομοίαν ἐξελίξειν.

Εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἡ ἀνεργία ἠδύξθη μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἐφθάσεν ἐν ἀνώτατον ὅριον εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν μετὰξὺ 1952 καὶ 1954, ἐξαιρέσει τῆς Ὅμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἑλβετίας, ὅπου τὸ ἀνώτατον αὐτὸ ὄριον κατεγράφη τὸ 1950. Κατὰ τὸ 1953, εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἰταλίαν οἱ ἀνεργοὶ ἀντεπροσώπευον τὸ 9% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τὴν Ὅμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας τὸ 7,5%. Ἡ ἀνεργία ἠλαττώθη κατόπιν εἰς δὴν σχεδὸν τὴν Εὐρώπῃν καὶ ἐφθάσεν ἐν κατώτατον ὅριον τὸ 1957, μετὰ ἐλαφρὰν ἐνιστάσασαν ἀνοδοὶν τὸ 1958. Ἡ ἀνεργία ἐξακολουθεῖ νὰ ἐλαττωταί εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπῃς ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1965 καὶ φθάνει τὸ κατώτατον ἐπίπεδον τὸ ὅποιον ἐσημειώθη εἰς πολλὰς χώρας: αὕτη ἐξαφανίζεται σχεδὸν ἐντελῶς εἰς μερικὰς χώρας, ὡς εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

Εἰς τὴν Ὅμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας κατέρχεται κάτω τοῦ 1% (140.000 ἀνεργοὶ τὸ 1965)· εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων κατέρ-

χεται εἰς τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον (2,5% τὸ 1963). Εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων κυμαίνεται μετὰξὺ 240.000 καὶ 370.000 ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1957· φθάνει τὰς 480.000 τὸ 1959 (ἦτοι 2,2% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ)· ἔπειτα ἀπὸ μίαν ὑποχώρησιν, ἀνέρχεται καὶ πάλιν τὸ 1963 εἰς 558.000, κατόπιν, ἀφοῦ κατήλθε καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ 1963 μέχρι τοῦ 1965, ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς καὶ φθάνει ἐκ νέου τὰς 560.000 περίπου τὸ 1967. Ἐξ ἄλλου, τὸ 1966 καὶ ἰδίᾳ τὸ 1967 ἐμφανίζεται νέα ἀνοδος τῆς ἀνεργίας εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν· ἡ ἀνοδος αὕτη ἤρχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1964, ὅπου ἡ ἀνεργία ἐφθάσε τὸ 1967 εἰς τὸ ὑψηλότερον μεταπολεμικὸν τῆς ἐπίπεδον, ἦτοι εἰς 200.000 περίπου ἐγγεγραμμένους ἀνέργους.

Εἰς τὰς χώρας τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, τὰ ὑπάρχοντα σπάνια στοιχεῖα

Ποσοστὸν ἀνέργων ἐπὶ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς Βόρειον Ἀμερικήν, Εὐρώπην καὶ Ἰαπωνίαν, 1948-1967

Χώρα	1948	1953	1958	1963	1967
Αὐστρία	2,3	9,0	5,1	2,9	2,7
Βέλγιον	4,0	8,8	5,5	2,7	3,7
Γερμανία (Ὅμοσπ. Δημοκρατία)	4,2	7,5	3,5	0,8	2,1
Γιουγκοσλαβία		4,4	4,9	6,4	7,0
Ἠνωμένη Πολιτεία	3,8	2,9	6,8	5,7	3,8
Ἠνωμένον Βασίλειον	1,6	1,7	2,0	2,4	2,3
Ἰαπωνία	0,7	1,3	1,4	0,9	1,2
Ἰταλία		8,8	6,6	2,5	3,5
Καναδάς	2,2	3,0	7,0	5,5	4,1
Νορβηγία		1,5	2,3	1,7	0,8
Ὀλλανδία	1,1	2,8	2,3	0,9	2,2
Σουηδία	2,8	2,8	2,5	1,4	1,7

Ἀριθμὸς ἀνέργων εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967 (εἰς χιλιάδας)

Χώρα	1953	1958	1967
Ἀφρικὴ:			
Ἄνω Βόλτα		0,2	0,4
Γκάνα	6	9	17
Ζάμπια		3	12
Καμερόν	0,2	1,3	1,6
Μαδαγασκάρη		0,6	0,7
Μαρόκον		35	24
Νιγηρία		5	20
Σιέρα Λεόνε	1,6	2,6	9
Τσάιντ		0,1	0,2
Ἀσία:			
Ἰνδία	480	1.050	2.710
Ἰράκ		1,2	3,7
Κεϋδάνη	55	115	250
Κορέα (Δημοκρατία)		350	590
Κύπρος	2,7	2,5	2,9
Μάλαισία		20	105
Πακιστάν	95	140	180
Φιλιππῖναι		760	960

περί τής άνεργίας είναι πολύ όλίγον άντιπροσωπευτικά τής πραγματικής κατάστάσεως. Είς τās πλείστας τών περιπτώσεων οί άριθμοί άφοροϋν εις τούς ζητούτας έργασίαν τούς έγγεγραμμένους εις τή γραφεία εύρέσεως έργασίας, τά όποία συχνάκις έχουν ίδρυθή προσφάτως και περιορίζονται εις τά μεγάλα οίκοστικά συγκροτήματα. Οϋτω, ή άξήσις τών έγγεγραμμένων άνεργών ή διαπιστωμένη εις όλας τās χώρας τών περιοχών αυτών (πλήν του Μαρόκου), διά τās όποιās διαθέτομεν στοιχεια, όφείλεται πιθανώς κατά μέγα μέρος εις τήν επέκτασιν του δικτύου και τής άρμοδιότητος τών γραφείων εύρέσεως έργασίας. Διά μερικās χώρας τής Άσίας διαθέτομεν άποτελέσματα δειγματοληπτικάν έρευνών έπι του έργατικού δυναμικού, τά όποία μās επιτρέπουν νά συμπεράνομεν ότι ή συνολική άνεργία άνέρχεται εις 4% μέχρι 9% του έν ενεργού πληθυσμού εις τās χώρας αυτάς. Οϋτω εις τήν Ίνδιαν δειγματοληπτική έρευνα διεξαχθεσα τό 1956-57 ένεφάνισεν ότι ή αναλογία τών άνέργων εις τό σύνολον του ένεργού πληθυσμού ήτο περίπου 7% εις τās άστικές ζώνας και 6% εις τās άγροτικές· συνεπώς ό άριθμός τών πραγματικών άνέργων πρέπει νά ήτο πολύ άνωτερος του έγγεγραμμένου εις τή γραφεία εύρέσεως έργασίας. Είς τήν Χιλήν, δειγματοληπτική έρευνα, καλύπτουσα μόνον τό Santiago και τή προάστια του, έδειξεν ότι τό ποσοστόν τών άνέργων άνήρχετο εις 5% κατά τό 1966, ένθ έπρεπε νά άνέρχεται εις 10% τό 1958.

Έν τούτοις, εις τās πλείστας τών χωρών αυτών, ή έννοια πλήρους άνεργίας, ως έκλαμβάνεται αυτη εις τās έκβιομηχανισμένας χώρας, χάνει μέγα μέρος του περιεχομένου της· σημαντικόν τμήμα του έργατικού δυναμικού, καίτοι έχον άπασχόλησιν, άπασχολείται κακώς, δηλαδή εύρίσκειται εις ύποαπασχόλησιν. Τό πρόβλημα τής ύποαπασχόλησεως έδοκεν άφορμήν διά πολυάριθμους μελέτας, εις τās όποιās ένέγετο προσπάθεια νά όρισθ ή έννοια τής ύποαπασχόλησεως, έπειτα δέ νά ύπολογισθ ή ό αριθμός τών ύποαπασχολουμένων ή ό βαθμός τής ύποαπασχόλησεως.

Οί χρησιμοποιηθέντες όρισμοί και αί μέθοδοι κατά τās έρευνας αυτάς ποικίλλουν κατά πολύ, τά δέ άποτελέσματα αυτών κατά χώρας δέν είναι συγκρίσιμα· επιτρέπουν έν τούτοις ταϋτα νά ειπωμεν ότι ή ύποαπασχόλησις, χαρακτηριστική άνεπαρκούς ανάπτυξεως πολλών χωρών τής Άφρικης, τής Λατινικής Άμερικής και τής Άσίας, πληττει συχνάκις τό 1/4 μέχρι του 1/3 του ένεργού πληθυσμού.

ή διάρκεια τής έργασίας

Πρό του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, οί έργάται τής βιομηχανίας ήσαν ύποχρεωμένοι νά τηροϋν μακρά όράρια έργασίας. Έρευνα πραγματοποιηθεσα εις τή Γαλλίαν τό 1912 εις 300.000 έπιχειρήσεις άποδεικνύει ότι εις τās 95% εξ αυτών έφορμόζετο όρά-

ριον 10 ώρων και πλέον· εις τήν Ίταλίαν και τήν Όλλανδίαν, άνάλογοι έρευνα ένεργηθησα τό 1913 απέδειξαν ότι 80% περίπου τών βιομηχανικών έργατών άπησχολούντο έπι 10 ώρας και πλέον ήμερησίως· εις τήν Γερμανίαν αί έν ισχύι συλλογικοί συμβάσεις τό 1914 καθόριζον έβδομαδιαίαν διάρκειαν έργασίας άνω τών 50 ώρων διά τό 97% τών έργατών κατά τό θέρος και διά τό 75% κατά τών χειμών· εις τās Ήνωμένες Πολιτείας, συμφώνως πρós τήν άπογραφην του 1914, έν τέταρτον περίπου του συνόλου τών έργατών άπησχολείτο όλιγότερον τών 54 ώρων καθ' έβδομάδα, έν τέταρτον 54 ώρας και τό ήμισυ άνω τών 54 ώρων· εις τήν Νότιον Άφρικην ή διάρκεια τής κανονικής έργασίας εις τή άνθρακορυχία ήτο 56 ώροι και εις τή χρυσωρυχία 50-51 ώροι. Έν τούτοις, εις τήν Αύστραλίαν ή έβδομάς τών 49 ώρων ήτο συνηθής τό 1914, εις δέ τήν Νέαν Ζηλανδίαν ήδη από του 1908 ειργάζοντο 48 ώρας έβδομαδιαίως.

Περί τό τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου ή περί διάρκειας τής έργασίας (εις τή βιομηχανία) σύμβασις (ύπ' αριθμόν 1) ή γενομένη δεκτή κατά τήν πρώτην Διεθνή Συνδιάσκεψιν Έργασίας τό 1919, εις Ουάσινγκτον, έτεινε νά περιορισθ εις 8 ώρας ήμερησίως και εις 48 ώρας έβδομαδιαίως τών αριθμών τών ώρων έργασίας εις τή βιομηχανικά καταστήματα. Η σύμβασις αυτη έξέφραζε τήν παρτηρηθεΐσαν κίνησιν εις διαφόρους έκβιομηχανισμένας χώρας, αί όποιαι είχαν άποδεχθ ή νομοθεσίαν περιορίζουσαν γενικώς τήν διάρκειαν τής έργασίας έν τή βιομηχανία εις 48 ώρας έβδομαδιαίως.

Αί στατιστικά περί τής διάρκειας τής έργασίας δέν είναι περισσότερα από τās στατιστικάς περί τής άπασχόλησεως ή περί τής άνεργίας διά τήν πρό του 1929 περίοδον. Αί διατιθέμενα μετά τήν περίοδον αυτην δημιουργούν πολυάριθμα προβλήματα συγκριτικότητος και έρμηνείας, λαμβανομένων ύπ' όψιν τών χρησιμοποιηθέντων όρισμών και τών μεθόδων συγκεντρώσεως στοιχείων. Έπί πλέον, γνωρίζομεν μόνον τήν διάρκειαν τής έργασίας εις τās μεταποητικās βιομηχανίας· αί στατιστικά τής διάρκειας τής έργασίας εις τούς άλλους μη γεωργικούς τομείς τής οικονομίας είναι σπάνια, αί δέ σχετικά πρós τήν διάρκειαν τής έργασίας έν τή γεωργία είναι σχεδόν άνύπαρκτοι. Είναί άλλωστε πολύ δύσκολον νά καθορισθ μετ' άκριβείας ή πραγματική διάρκεια τής έργασίας εις τήν γεωργίαν και εις τās άγροτικές βιοτεχνίας.

Καίτοι ύπάρχουν άριθμητικά δεδομένα διά τήν εξέλιξιν τής πραγματικής διάρκειας τής έργασίας εις τās διαφόρους χώρας μέχρι του 1929, όμως δυνάμεθα νά ειπωμεν ότι αυτη είχαν έλαττωθ εις τās μεταποητικās και τās έξορκτικές βιομηχανίας, έν συγκρίσει πρós τήν διάρκειαν τής έργασίας πρós του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Οϋτω, εις τās Ήνωμένες Πολιτείας ή έβδομαδιαία διάρκεια τής έργασίας είχε κατέλθει από 49,4 ώρας τό 1914 εις 47,4 τό 1920 και εις

44,2 τὸ 1929. Ὅμοίως, εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον κατῆλθεν ἀπὸ 54 ὥρας ἐβδομαδιαίως κατὰ μέσον ὄρον τὸ 1910 εἰς 46 ὥρας τὸ 1924.

Κατὰ τὸ 1929, εἰς τὰς ὀλίγας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἀνήρχετο εἰς 44 μέχρι 48 ὥρας ἐβδομαδιαίως. Συνεπεία τῆς μεγάλης οικονομικῆς κρίσεως τοῦ 1929, ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἠλαττώθη εἰς ὀ-

Διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1934)	1937	1948
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἑβδομάδα</i>				
Γαλλία	48,0	43,7	40,4	44,6
Γερμανία	46,0	41,5	47,6	42,4
Ἑλβετία	48	45,9	47,1	47,7
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	44,2	34,6	38,6	40,0
Ἡνωμένον Βασίλειον	46,0 ¹		46,3	44,9
Καναδάς		48,7	48,8	42,3
Πολωνία	44,8	41,4	43,3	
Σουηδία	47,7	46,0	47,2	46,8
Φινλανδία	44,4	41,6	45,0	45,0

Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἡμέραν

Ἰαπωνία	9,8	9,6	9,9	7,9
Ἰταλία	7,9	7,3	7,0	7,9
Οὐγγαρία	9,0	8,5	8,6	

Διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως εἰς μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἑβδομάδα</i>			
Γαλλία	44,6	45,3	45,3
Γερμανία (Ὁμ. Δημοκρατία)	42,4	45,5	42,0
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς		45,6	45,9
Ἑλβετία	47,7	46,8	44,7
Ἑλλάς		44,0	44,5
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	40,0	39,2	40,6
Ἡνωμένον Βασίλειον	44,9	45,3	42,0
Ἰαπωνία	42,3	46,5	44,8
Ἰρλανδία	44,6	45,1	43,6
Ἰσπανία		44,2	44,1
Καναδάς	42,3	40,2	40,3
Νέα Ζηλανδία		39,8	40,2
Νορβηγία		40,8	37,8
Ὀλλανδία	48,8	48,6	45,3
Σοβιετικὴ Ἐνωσις		45,0	40,4
Τσεχοσλοβακία		41,5	38,5
Φινλανδία	45,0	42,6	39,8

Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἡμέραν

Ἰταλία	7,9	8,0	7,9
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι κατὰ μῆνα</i>			
Γιουγκοσλαβία	172	198	189
Οὐγγαρία		182	179
Σουηδία	179	171	161

λιὰς τὰς χώρας, ἀλλὰ εἰς σχετικῶς χαμηλὴν ἀναλογία (2% ἕως 10%), ἐξαιρουμένων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅπου ἡ ἐλάττωσις τῆς πραγματικῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας ἦτο 22%.

Κατὰ τὸ 1937, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρῶν ἐργασίας τῶν πραγματοποιηθεισῶν κατὰ μέσον ὄρον εἰς τὰς ὀλίγας χώρας διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεῖα εἶχε κατέλθει οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929 πλὴν τριῶν χωρῶν, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, καίτοι ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἀνῆλθε καὶ πάλιν μεταξύ 1934 καὶ 1937 ἀπὸ 34,6 εἰς 38,6 ὥρας ἐβδομαδιαίως (ἦτο κατὰ 12%), παρέμεινε ἐν τούτοις χαμηλότερα κατὰ 13% τοῦ ἐπιπέδου τῆς τοῦ 1929 (44,2 ὥραι ἐβδομαδιαίως). Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας κατὰ τὸ 1937 ἦτο κατώτερα τῆς παρατηρηθείσης τὸ 1932, κυρίως συνεπεία τῆς ἐφαρμογῆς διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ ἢ διὰ συλλογικῶν συμβάσεων τῆς ἐβδομάδος τῶν 40 ὥρῶν.

Κατὰ τὸ 1948, μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον, ἡ μέση πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας ἦτο παντὸς ἀνωτέρα τῶν 40 ὥρῶν ἐβδομαδιαίως, δὲν ὑπερέβαινε ὅμως τὰς 48 ὥρας εἰμὴ μόνον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκυμαίνοτο μεταξύ τῶν 42 καὶ 46 ὥρῶν. Εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὸν Καναδῶν ἡ ἐβδομάς ἐργασίας, ἰδιαίτερος μακρὰ κατὰ τὸ 1937 (47,6 καὶ 48,8 ὥραι ἐβδομαδιαίως, ἀντιστοιχοῦς), δὲν ὑπερέβαινε τὰς 42 ὥρας κατὰ τὸ 1948. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας, παρὰ τὴν διατήρησιν τῆς νομοθεσίας ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῶν 40 ὥρῶν, ἠξήθη κατὰ ποσοστὸν ἄνω τοῦ 10% μεταξύ 1937 καὶ 1948, ἀνελοῦσα εἰς 44,6 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς 7,9 ὥρας ἡμερησίως εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν τὸ ἡμερήσιον ὄριον ἐργασίας κατὰ τὸ 1948 ἦτο 7,9 ὥραι, ἦτοι πολὺ συντομώτερον τοῦ 1937, ὅτε ἦτο 9,9 ὥραι.

Ἡ ἐβδομαδιαία διάρκεια τῆς ἐργασίας ποικίλλει ὀλίγον (ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ὥρας) κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ὅκτα ἔτη εἰς τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν ἐλαττοῦται δέκα κατὰ 2 ἕως 3 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὸν Καναδῶν καὶ τὴν Φινλανδίαν, καὶ αὐξάνεται κατὰ 3 ἕως 4 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Ὄμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, καὶ κατὰ 26 ὥρας μηνιαίως εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Τοῦναντίον, ἀπὸ τοῦ 1958 διαπιστώνομεν μίαν τάσιν πρὸς ἐλάττωσιν τῆς πραγματικῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, πλὴν τοῦ Καναδά, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας, ὅπου ἡ ἐβδομάς ἐργασίας παραμένει ἄλλωστε ἐγγὺς τῶν 40 ὥρῶν. Ἡ ἐλάττωσις ἀνέρχεται εἰς 3 ἕως 4 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Ὄμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, εἰς τὴν Νορβηγίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἢ ἐ-

βδομαδιαία διάρκεια της εργασίας κατήλθεν από 45 ώρας κατά το 1958 εις 40,4 ώρας κατά το 1967.

Συμφώνως προς τὰς διαθεσίμους πληροφορίας δι' ένα πολύ μικρόν ἄριθμόν χωρῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν, ἡ διάρκεια της εργασίας εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας τῶν χωρῶν αὐτῶν φαίνεται σαφῶς μακροτέρα ἐκείνης τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν πλησιάζει τὰς 48 ὥρας, ἐνθὲ δὲ ἐλαττοῦται ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 εἰς μερικὰς χώρας ὡς ἡ Κολομβία καὶ τὸ Ἰράκ, ἠδὲ καὶ ἡ Κεϋλάνη, ἡ Κύπρος, τὸ Ἑλ Σαλβαντόρ καὶ αἱ Φιλιππῖναι. Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ ληθῆ ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτὰς αἱ μεταποιητικαὶ βιομηχανίαι χρησιμοποιοῦν μικρὸν σχετικῶς μέρος τῶν ἐργατῶν, ἐνθὲ ἡ πλειονότης τῶν ἀπασχολεῖται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν ὅποιαν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ καθορισθῆ καὶ νὰ μετρηθῆ ἡ πάντως μακρὰ διάρκεια της ἐργασίας.

αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ

Ἡ ἐξέτασις τῆς διακυμάνσεως τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν μελέτην τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τῶν ἐργατῶν, δεδομένου ὅτι αὐτῆς εἰς τὸν ὄνομαστικόν μισθὸν εἶναι δυνατόν ἐνδεχομένως νὰ μειωθοῦν σημαντικῶς, ἢ καὶ νὰ μηδενισθοῦν, συνεπεία τῆς ἀξίσεως τῶν τιμῶν.

Τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα εἰς τὸ πεδῖον αὐτὸ εἶναι σχετικῶς πολυάριθμα καὶ ἡ συγκριτικὴ τῶν εἰρημικῶν καὶ καλυτέρα ἔναντι τῶν περισσοτέρων ἄλλων στατιστικῶν τῆς ἐργασίας, τοῦλάχιστον διὰ μίαν πολλὴ γενικὴν μελέτην τῆς κινήσεως τῶν τιμῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηκοντα ἐτῶν. Ἐν τούτοις, δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν κίνησιν τῶν λιανικῶν τιμῶν καὶ τὰς διακυμάνσεις τοῦ κόστους ζωῆς, λαμβανομένης πρό πάντων ὑπ' ὄψιν τῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς τῶν συνθηδῶν ζωῆς εἰς ἀρκετὰς χώρας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηκοντα ἐτῶν. Ἐξ ἄλλου, αἱ στατιστικαὶ τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, καίτοι καλύτεραι καὶ περισσότερον συγκρίσιμοι, δημιουργοῦν ἐπίσης σοβαρὰ μεθοδολογικὰ προβλήματα.

Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος ἐπέφερον εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν χωρῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, σοβαρῶτατον πληθωρισμόν. Εἰς ὀρισμένας χώρας ὁ πληθωρισμὸς αὐτὸς ἐνεφάνισεν γιγαντιαίας διαστάσεις. Τὸ 1920 ἡ ἀξίσις τῶν τιμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1914 ἐπλησίαζε τὰ 250% εἰς Γαλλίαν καὶ τὰ 350% περίπου εἰς Βέλγιον καὶ Ἰταλίαν εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον ἢ ἀξίσις, ὀλιγότερον σοβαρὰ, ἔφθανεν ἐν τούτοις τὰ 150% περίπου. Αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν καὶ ἐτριπλασιάσθησαν εἰς τὴν Νορβηγίαν, χώρας αἱ ὅποιαι εἶχον παραμείνει οὐδέτεροι κατὰ τὸν πόλεμον. Εἰς τὴν Γερμανίαν αἱ τιμαὶ ἑξεκαπλασιάσθησαν καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν ἀνήλθον εἰς τὸ 50πλάσιον. Εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας, καθὼς καὶ εἰς τὴν Πολωνίαν, ἡ κα-

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ, 1914-1929

Χώρα	Ἰούλιος 1914	Ἰούλιος 1920	Ἰούλιος 1927	1929	
Αὐστραλία	100	153	139	146	150
Αὐστρία	100	5.100	264.500	106	111
Βέλγιον	100	455	366	769	834
Βουλγαρία	100			2.814	2.941
Γαλλία	100	341	302	514	556
Γερμανία	100	1.065	5.390	148	154
Γιουγκοσλαβία	100				1.819
Δανία	100	262	199	177	173
Ἑλβετία	100	200	164	160	161
Ἑλλάς	100			1.790	1.923
Ἡνωμένα Πολιτεῖαι	100	217	167	173	171
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	242	179	162	162
Ἰαπωνία	100			189	181
Ἰρλανδία	100			175	176
Ἰταλία	100	441	488	570	570
Καναδῶς	100	190	147	153	156
Νέα Ζηλανδία	100	149	144	162	162
Νορβηγία	100	302	255	186	166
Ὀλλανδία	100 ¹	217	187	167	167
Οὐγγαρία	100			111	117
Πολωνία	100		78.798	100 ²	102 ²
Ρουμανία	100			3.811	4.244
Σουηδία	100	270	190	171	170
Τσεχοσλοβακία	100			747	744
Φινλανδία	100	931	1.142	1.207	1.225

1. 1911. 2. Νέα σειρά, βάσις 100 τὸ 1927.

τάστασις ἐπεδεινώθη, δεδομένου ὅτι αἱ τιμαὶ τοῦ Ἰουλίου 1922 ἐν σχέσει πρὸς τὰς τιμὰς τοῦ Ἰουλίου 1914 ὑπερέβησαν τὸ 50πλάσιον εἰς τὴν Γερμανίαν, τὰς 2.500 φορές εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ σχεδὸν τὰς 800 φορές εἰς τὴν Πολωνίαν· αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ ἔνδεκα. τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1923 εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐπὶ τρία ἑκατ. περίπου εἰς τὴν Πολωνίαν τὸν Μάρτιον τοῦ 1924 καὶ ἐπὶ 10.000 εἰς τὴν Αὐστρίαν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1924. Χωρὶς νὰ εἶναι τὸσον θεαματικὴ ἡ ἀύξησις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, διὰ τὰς ὁποίας δὲν διαθέτομεν δυστυχῶς ἀκριβῆ στοιχεῖα, ὑπῆρξεν ἐπίσης σημαντικὴ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν. Τὸνάντιον, ὁ πληθωρισμὸς ἀνεχαιρίσθη εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ 1922 ἦσαν εἰς αὐτὰς κατώτεροι τῶν τιμῶν τοῦ 1920, πλην τῆς Φινλανδίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

Ἡ ἀύξησις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1920 εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ὠκεανίαν ἦτο πολὺ μικροτέρα ἢ εἰς τὴν Εὐρώπην, καίτοι αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτεῖας καὶ ἠδὲ καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν. Ὡς εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἱ τιμαὶ εἰς τὰς τῆσάραις αὐτὰς χώρας ἐμειώθησαν μεταξὺ Ἰουλίου 1920 καὶ Ἰουλίου 1922.

Κατὰ τὸ 1929, αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ εἶχον σχετι-

κῶς σταθεροποιηθῆ εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, εἰς ἐπίπεδα ὅμοια αἰσθητῶς διάφορα ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1914. Εἰς περισσοτέρας τοῦ ἡμίσεος τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διατίθενται στοιχεῖα αἱ τιμαὶ ἤσαν κατὰ 50% ἕως 80% ἀνώτεροι τῶν τοῦ 1914. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν αἱ τιμαὶ ὑπερέβαινον τὰς τοῦ 1914 μόνον κατὰ 11% καὶ 17% ἀντιστοίχως· τούναντίον, εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 εἶχον πολλαπλασιασθῆ ἐπὶ 5,5, εἰς τὸ Βέλγιον ἐπὶ 8, εἰς τὴν Φινλανδίαν ἐπὶ 12· εἰς τὰς χώρας τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης ὁ πληθωρισμὸς εἶχε φθάσει εἰς πολὺ σοβαρὰς ἀναλογίας, δεδομένου ὅτι αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 εἶχον 20πλασιασθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν, σχεδὸν 30πλασιασθῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ εἰχον ὑπερβῆ τὸ 40πλάσιον εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐξεδηλώθη ἰδιαιτέρως διὰ μειώσεως, σημαντικῆς ἐνίοτε, τῶν τιμῶν καταναλωτῶν εἰς 24 ἐκ τῶν 25 χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας κατέχομεν ἀριθμητικὰ στοιχεῖα. Ἡ μείωσις τῶν τιμῶν μεταξὺ τοῦ 1929 καὶ τῆς αἰχμῆς τῆς κρίσεως (γενικῶς μεταξὺ 1932 καὶ 1934) ὑπερέβη τὰ 15% ἕως 20% εἰς ἕξ τῶν χωρῶν αὐτῶν καὶ τὰ 20% εἰς δώδεκα ἐξ αὐτῶν.

Αἱ τιμαὶ καταναλωτῶν ἤρχισαν κατόπιν ἀνερχόμεναι καὶ πάλιν εἰς τὰς περισσοτέρας ἐκ τῶν ὡς ἄνω 25 χωρῶν, ἐξαιρέσει τῆς Αὐστρίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ὑλλανδίας καὶ τῆς Πολωνίας. Κατὰ τὸ 1937, εἶχον ἀυξήθῃ κατὰ ὀλιγώτερον τοῦ 5% εἰς τρεῖς χώρας, κατὰ 5% ἕως 10% εἰς ἑπτὰ χώρας καὶ κατὰ 10% καὶ πλέον εἰς ἔνδεκα χώρας· αἱ μεγαλύτεραι ἀυξήσεις παρετηρήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν (28%) καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα (24%). Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ἀυξήσεις αὐτάς, μόναι αἱ δανικαί, γαλλικαί, ἐλλληνικαὶ καὶ νορβηγικαὶ τιμαὶ ἔφθασαν ἢ ὑπερέβησαν τὸ ἐπίπεδόν των τοῦ 1929.

Ἐξαιρέσει τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, αἱ ἀυξήσεις τῶν τιμῶν κατὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον ὑπῆρξαν κατώτεροι τῶν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου εἰς τὰς δέκα ἐξ εὐρωπαϊκῶν καὶ τὰς τέσσαρας μὴ εὐρωπαϊκῶν χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα.

Μεταξὺ 1937 καὶ 1948 αἱ μικρότεροι ἀυξήσεις ἐσημειώθησαν εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν (42%) καὶ τὴν Αὐστραλίαν (48%)· φθάνουν 53% εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ 67% εἰς τὰς Ἡνωμένους Πολιτείας. Εἰς τὰς δέκα ἐξ εὐρωπαϊκῶν χώρας, αἱ τιμαὶ καταναλωτῶν ἠυξήθησαν μεταξὺ 1937 καὶ 1948 κατὰ 60% ἕως 85% εἰς τὰς ἑννέα ἐξ αὐτῶν, κατὰ 150% εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ περισσώτερον τοῦ 200% εἰς τὰς ὑπολοίπους ἕξ χώρας· συγκεκριμένως, αἱ τιμαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ 3 εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν, ἐπὶ 4 εἰς τὸ Βέλγιον, ἐπὶ 8 εἰς τὴν Φινλανδίαν, ἐπὶ 17 εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐπὶ 50 εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1948, αἱ μεταβολαὶ τῶν τιμῶν καταναλωτῶν, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς σημειωθείσας κατὰ τὰ

40 προηγηθέντα ἔτη, σχετικῶς ἐμετριάσθησαν. Ἐπὶ εἴκοσι δύο ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν ἡ μέση ἐτήσιος ἀυξήσις ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ 4% εἰς ἑννέα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἀπὸ 4% ἕως 7% εἰς ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν. Τὸ ἐτήσιον ποσοστὸν ἀυξήσεως ὑπῆρξεν ἀνώτερον τοῦ 7% ἢ μὲ ἄλλας λέξεις αἱ τιμαὶ

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτῶν, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1934)	1937	1948
Αὐστραλία	100	78	85	126
Αὐστρία	100	95	95	299
Βέλγιον	100	79	92	359
Βουλγαρία	100	57 ¹	58	
Γαλλία	100 ²	82	105	1.803
Γερμανία	100	77	82	133
Γιουγκοσλαβία	100	75	78	
Δανία	100	90	104	177
Ἑλβετία	100	80	85	139
Ἑλλάς	100	106	131	326
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	75	84	140
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	85	92	164
Ἰαπωνία	100	75	96	
Ἰρλανδία	100	86	97	180
Ἰταλία	100	76	91	4.745
Καναδάς	100	78	83	127
Νέα Ζηλανδία	100	79	92	131
Νορβηγία	100	89	100	164
Ὀλλανδία	100	83	82	169
Ὀυγγαρία	100	76	87	
Πολωνία	100	62	62	
Πορτογαλία	100	83	89	176
Σουηδία	100	91	95	158
Τσεχοσλοβακία	100	90	94	303
Φινλανδία	100	80	86	701

1. 1936. 2. 1930.

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτῶν εἰς μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	204	250
Αὐστρία	100	229	302
Βέλγιον	100	114	141
Γαλλία	100	202	285
Γερμανία (Ὄμοσπ. Δημοκρατία)	100	109	134
Δανία	100	144	222
Ἑλβετία	100	111	144
Ἑλλάς	100	210	254
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	120	138
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	155	200
Ἰαπωνία	100	173	268
Ἰρλανδία	100	147	193
Ἰσπανία	100	178	311
Ἰσραήλ	100	306	491
Ἰταλία	100	132	181
Καναδάς	100	129	153
Νέα Ζηλανδία	100	158	206
Νορβηγία	100	160	217
Ὀλλανδία	100	152	207
Πορτογαλία	100	106	137
Σουηδία	100	155	215
Φινλανδία	100	201	297

ὤλερεδιπλασιάσθησαν ἐντὸς 10 ἐτῶν εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἰσραήλ· εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν χώραν αἱ τιμαὶ ἀνῆλθον ὀλίγον ἄνω τοῦ τριπλασίου ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958.

Εἰς δέκα πέντε ἐκ τῶν ἐξεταζομένων χωρῶν ἡ αὐξήσις τῶν τιμῶν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 ἐπεβραδύνθη ἐν σχέσει πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν δεκαετίαν καὶ ἡ μέση ἔτησις αὐξήσις ὑπῆρξε γενικῶς κατωτέρα, ὑπερβᾶσα τὸ 4% εἰς τέσσαρας μόνον χώρας (Δανίαν, Ἰσπανίαν, Ἰσραήλ καὶ Ἰαπωνίαν). Εἰς τὰς ἄλλας χώρας ἡ αὐξήσις ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 διετηρήθη γενικῶς μεταξὺ 20% καὶ 40%, ἐξαιρέσει τοῦ Καναδά καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὅπου ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ 20%.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον εἶναι κατὰ πολὺ διάφορος τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Οἱ διατιθέμενοι δεῖκται ἀπὸ τοῦ 1953 δεικνύουν ὅτι μεταξὺ 1953 καὶ 1958 αἱ τιμαὶ κατῆλθον ὀλιγώτερον τοῦ 5% εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, κατὰ 10% ἕως 15% εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ κατὰ 23% εἰς τὴν Βουλγαρίαν· τούναντίον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν αἱ τιμαὶ κα-

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967

Χώρα	1953	1958	1967
<i>Ἀφρικὴ:</i>			
Γκάνα	100	109	192
Ζάμπια		100	135
Ἠνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἰγύπτος)	100	102	132
Μαρόκον	100	116	147
Νιγηρία	100	120	163
Σιέρα Λεόνε		100	136
Σομαλία	100	109	170
Σουδάν	100	116	153
Τυνησία	100	120	138
<i>Λατινικὴ Ἀμερικὴ:</i>			
Ἄτιη	100	112	128
Ἀργεντινὴ	100	217	2.851
Βολιβία	100	2.498	4.596
Βραζιλία	100	237	9.219
Γουατεμάλα	100	106	106
Δομινικανὴ Δημοκρατία	100	102	114
Ἑλ. Σαλβαντόρ	100	107	108
Ἰσημερινὸς Κολομβία	100	102	136
Κόστα Ρίκα	100	153	395
Κόστα Ρίκα	100	113	130
Μεξικόν	100	150	190
Νικαράγουα		100	109
Ὀνδούρας	100	111	131
Ὀυρουγουάη	100	175	4.084
Παναμᾶς	100	99	105
Παραγουάη	100	222	
Περου	100	135	310
Χιλῆ	100	752	5.617
<i>Ἀσία:</i>			
Βιετνάμ, Νότιον	100	130	432
Ἰνδία	100	109	195
Ἰνδωνησία		100	330.300
Ἰράκ	100	108	132
Ἰράν	100	138	189
Καμπότζη	100	135	185
Κεϋλάνη	100	103	112
Κύπρος	100	133	141
Λάος	100	187	1.395
Μαλαισία	100	93	100
Πακιστάν	100	110	147
Ταϊλάνδη	100	124	146
Φιλιππῖναι	100	103	171

τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, καὶ κατωτέρα τοῦ 3% εἰς τὸ ἕμισυ τῶν χωρῶν αὐτῶν· ἦτο μάλιστα κατωτέρα τοῦ 1% εἰς τὴν Γουατεμάλαν, τὸν Παναμᾶν, τὴν Δομινικανὴν Δημοκρατίαν, τὸν Σαλβαντόρ, τὴν Κεϋλάνην καὶ τὴν Μαλαισίαν.

Ἐν τούτοις, ἐξ τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἐξ ὧν πέντε εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, ἐγνώρισαν ἀντιθέτως σημαντικὸν πληθωρισμόν. Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958, καὶ ἐπενταπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1963· ὁ πληθωρισμὸς ἐπεβραδύνθη κατόπιν ἑλαφρῶς, ἀλλ' αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἦσαν ἀκόμη τριακονταπλάσια περί-

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, 1953-1967

Χώρα	1953	1958	1967
Βουλγαρία	100	77	80
Γερμανία, Ἀνατολική	100	87	84
Γιουγκοσλαβία	100	123	347
Οὐγγαρία	100	96	101
Πολωνία	100	98	111
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	100	97	96
Τσεχοσλοβακία	100	90	90

ταναλωτοῦ ηὐξήθησαν κατὰ 23% κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον. Κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἑννέα ἔτη αἱ τιμαὶ εἰς τὰς χώρας αὐτὰς παρέμειναν οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1958, πλην τῆς Γιουγκοσλαβίας, ὅπου ηὐξήθησαν ἐτριπλασιάσθησαν, καὶ τῆς Πολωνίας, ὅπου ηὐξήθησαν κατὰ 13%.

Ἐνῶ ὀλίγα ἐκ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν ἔχουν στατιστικὰς περὶ τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας ἢ τῶν μισθῶν, πολλὰ εἰς αὐτῶν καταρτίζουσιν δείκταις τιμῶν καταναλωτοῦ, τούλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1953, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει νὰ σχηματισόμεν γενικὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν τιμῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηετίαν. Ἐν τῷ συνόλῳ, αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ δὲν ἀνῆλθον πολὺ ταχέως εἰς τὰς χώρας αὐτὰς, δεδομένου ὅτι ἡ μέση ἔτησις αὐξήσις μεταξὺ 1953 καὶ 1967 ἦτο κατωτέρα τοῦ 5% εἰς τὰ τρία τέταρτα τῶν χωρῶν διὰ

που ἔναντι τοῦ 1953. Εἰς τὴν Βολιβίαν αἱ τιμαὶ, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀυξηθῆ εἰς τὸ 24πλάσιον κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη τῆς περιόδου 1953-1957, ἤξάντονον κατόπιν ὀλιγώτερον ταχέως· ἐν τούτοις όμως ἐδπλασιάζθησαν σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1957 μέχρι τοῦ 1967. Εἰς τὴν Βραζιλίαν ὁ πληθωρισμὸς λονὸν ἐπεταχύνετο καὶ αἱ τιμαὶ ἐδπλασιάζθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958, ὑπερεπενταπλασιάζθησαν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1963 καὶ ἔφθασαν κατὰ τὸ 1967 σχεδὸν εἰς τὸ 100πλάσιον τοῦ ἐπιπέδου τὸν τοῦ 1953. Εἰς τὴν Χιλῆν αἱ τιμαὶ ὑπερεπταπλασιάζθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958· καίτοι δὲ ὁ πληθωρισμὸς ἐπεβραδύνθη μεταξὺ 1959 καὶ 1962 καὶ ἀπὸ τοῦ 1965, αἱ τιμαὶ κατὰ τὸ 1967 ἦσαν σχεδὸν 60πλάσια ἐναντι τοῦ 1953. Εἰς τὴν Οὐρουγουάνη ἡ ἐτήσια αὐξησης τῶν τιμῶν, ἀρκετὰ μεγάλη ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1963, ἐπεταχύνθη βραδύτερον καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἔφθασαν εἰς τὸ 40πλάσιον ἐναντι τοῦ 1953. Τέλος, ἡ Ἰνδονησία ἔπασχεν ἀπὸ τοῦ 1962 ἀπὸ καλπάζοντα πληθωρισμῶν, αἱ δὲ τιμαὶ ὑπερεδπλασιάζοντο ἐτησίως καὶ μάλιστα ἠῤῥῆθησαν εἰς τὸ 10πλάσιον ἀπὸ τοῦ 1965 μέχρι τοῦ 1966· εἰς τὴν χώραν αὐτὴν αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἦσαν 3.300 φορές καὶ πλέον ἀνώτεραι ἐναντι τοῦ 1958.

οἱ μισθοὶ

Δεδομένον ὅτι τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἐργαζομένων ἐπηρεάζεται οὐσιασδῶς ἐκ τῶν μισθῶν τοῦς ὁποῖους οὗτοι λαμβάνουν, ἔχει μεγάλην σημασίαν ἡ μελέτη τῶν διακυμάνσεων τῶν μισθῶν ἐν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου. Ἡ μελέτη αὐτὴ εἶναι δυσχερῆς, διότι αἱ στατιστικαὶ περὶ τῶν μισθῶν εἶναι λίαν περίπλοκοι, λόγῳ τοῦ ὅτι οἱ χρησιμοποιούμενοι ὀρισμοὶ καὶ ἡ σημασία τῶν συγκεντρουμένων στοιχείων ποικίλλουν μεγάλως ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Τὰ δεδομένα δυνατόν νὰ ἀναφέρονται εἰς τοὺς μισθοὺς μόνον τῶν μεταποιητικῶν βιομηχανιῶν ἢ νὰ καλύπτουν καὶ ἄλλους κλάδους δραστηριότητος, ἐνίστε δὲ καὶ τὸ σύνολον τῶν μὴ γεωργικῶν τομέων. Ἐνῶ πολλὰ ἐκ τῶν δημοσιευθεισῶν σειρῶν ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐργατῶν τῶν ἐξεταζομένων οἰκονομικῶν κλάδων, ἄλλαι ἀφοροῦν μόνον εἰς μίαν ὁμάδα μισθωτῶν, ὡς π.χ. τοὺς εἰδικευμένους ἐργάτας. Αἱ σειραὶ περιορίζονται ἐνίστε μόνον εἰς τοὺς μισθοὺς τῶν ἀρρένων. Μερικαὶ χώραὶ δημοσιεύουν στοιχεῖα σχετικὰ πρὸς τὰ ποσοστὰ τῶν μισθῶν, τὰ ἐξαγόμενα γενικῶς ἐκ τῶν συλλογικῶν συμβάσεων, ἄλλ· αἱ περισσότεραι χώραὶ καταρτίσθουν στατιστικὰς τῶν ἀπολαβῶν, περιλαμβανούσας κατὰ κανὸνα τὰς κατ' ἀποκοπὴν ἀμοιβάς, τὰ ἐπιδόματα καὶ τὰς διαφοροὺς πληρωμῶς δι' ὄρας ἐργασίας μὴ πραγματοποιηθείσας συνεπεία ἀδείας, ἀσθενείας, κτλ. Τὰ ποσοστὰ ἢ αἱ ἀπολαβαὶ δυνατόν νὰ ἀναφέρονται ὠριαίως, ἡμερησίως, ἐβδομαδιαίως, μηνιαίως ἢ ἀκόμη καὶ ἐτήσιως. Εἰς τινὰς χώρας τὰ στοιχεῖα συγκεντρώνονται μόνον διὰ τὴν πρωτεύουσαν ἢ μίαν σπουδαίαν πόλιν. Τέλος, αἱ μέθοδοι κα-

ταρτίσεως τῶν δεικτῶν διαφέρουν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Αἱ διαφοροὶ αὗται σημασίας σειραὶ δὲν διαφέρουν ἀλλήλων γενικῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· οὕτω, αἱ ἐβδομαδιαῖαι ἀμοιβαὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὰ ὠρία ἐργασίας καὶ ἀπὸ διάφορα ἐπιδόματα τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὠριαίαν ἀμοιβήν· ἐπίσης, τὰ ποσὰ μισθῶν τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ ἐλάχιστα ὄρια ἀμοιβῶν αὐξάνονται βραδύτερον τῶν πραγματικῶν, ὠριαίων καὶ ἐβδομαδιαίων, ἀπολαβῶν.

Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν ἐπισκόπησιν, νὰ ἀναλύσωμεν κεχωρισμένως τὰς ὡς ἄνω ποικίλας διαφοροποιήσεις· διὰ τοῦτο προσεπαθήσαμεν νὰ παρουσιάσωμεν δείκτας τῶν ἐβδομαδιαίων ἀπολαβῶν τῶν εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας ἀπασχολουμένων ἐργατῶν· ἐν τούτοις, εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπτήθη τὸ νὰ προσφύγωμεν εἰς δεδομένα λίαν διαφοροῦ σημασίας καὶ τύπου, προκειμένου νὰ μὴ περιορισθῶμεν εἰς μερικὰ μόνον χώρας.

Μόνη ἡ μελέτη τῶν διακυμάνσεων τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν θὰ παρουσίαζε μικρὸν ἐνδιαφέρον· εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξέλιξιν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, διὰ νὰ μορφώσωμεν ἰδέαν τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν ἐργαζομένων. Ἐν τούτοις, οἱ δείκται τῶν πραγματικῶν μισθῶν διὰ τῶν δεικτῶν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως παρέχουν μόνον τάξεις μεγέθους τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως· πράγματι, εἰς τὰς δυσκολίας τὰς σχετικὰς μετὴν διαφοροποιήσιν στατιστικῶν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν προστίθεται καὶ ἡ ὀφειλομένη εἰς τὴν χρησιμοποίησιν δεικτῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ὑπολογισθέντων δι' ἕνα τομέα τοῦ πληθυσμοῦ γενικῶς διάφορον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος καλύπτεται ὑπὸ τῶν στατιστικῶν τῶν μισθῶν.

Ἐπὶ τὰς συνθήκας αὐτάς, πρέπει νὰ ἀποδόσωμεν σημασίαν, μελετῶντες τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα, μόνον εἰς τὰς μεγάλας διακυμάνσεις τῶν μισθῶν, ὡς καὶ εἰς τὰς σοβαρὰς διαφορὰς αὐτῶν τῶν διακυμάνσεων ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Τέλος, πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ κατωτέρω ἀνάλυσις ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν, διὰ τῆς μελέτης τῶν δεικτῶν, καὶ ὅτι δὲν παραθέτομεν ἀπολύτους ἀριθμοὺς τῶν μισθῶν. Πράγματι, ἔαν αἱ διακυμάνσεις τῶν ποσῶν τῶν μισθῶν ἢ τῶν ἀπολαβῶν, ὠριαίων ἢ ἐβδομαδιαίων, δι' ἕνα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτονον σημαντικὸν τομέα τῆς οἰκονομίας, εἶναι ἐλάχιστα σημαντικοί, ἢ συγκριστικῆς τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν εἶναι ἀκόμη περισσότερο δυσχερῆς. Ἐπὶ πλέον, αἱ τεχνικαὶ δυσκολίαι τῶν διεθνῶν συγκρίσεων τῶν μισθῶν, ἐκφραζόμενης εἰς διάφορον νόμισμα μετὰ διάφορον ἀγοραστικὴν δυνάμιν, εἶναι σημαντικαί.¹ Δὲν πρέπει ὁμως νὰ παραβλέπωμεν τὸ γεγονός ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς τὰ κατωτέρω σχόλια ἀφοροῦν μόνον εἰς τὰς *διακυμάνσεις* τῶν μισθῶν καὶ ὅτι

1. Βλέπε, ἐπ' αὐτοῦ, B.I.T., *Les comparaisons internationales des salaires réels*. Etudes et documents, nouvelle série, no 45 (Genève, 1956).

δὲν εἶναι δυνατόν τὸ συναχθῆ συμπεράσμα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν.

Μεταξὺ 1914 καὶ 1924, παρὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἠυξήθησαν εἰς ὄλας τὰς χώρας, συχνά δὲ περισσότερο ἀπὸ τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Κατὰ τὸ 1924, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ εἶχον ἐν τῷ συνόλῳ διπλασιασθῆ ἢ σχεδὸν διπλασιασθῆ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1914, εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὸν Καναδᾶν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον, τὴν Σουηδίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν, εἶχον τριπλασιασθῆ εἰς τὴν Δανίαν καὶ σχεδὸν τετραπλασιασθῆ εἰς τὴν Γαλλίαν· εἶχον πολλαπλασιασθῆ ἐπὶ 8 περίπου εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, σχεδὸν ἐπὶ 12 εἰς τὴν Φινλανδίαν καὶ ἐπὶ 20 καὶ πλέον εἰς τὴν Ρουμανίαν. Εἰς τὴν Γερμανίαν, μετὰ τὸν ἐντυπωσιακὸν πληθωρισμὸν τοῦ 1920-1923, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἀποκατεστάθησαν αἰσθητῶς εἰς τὸ προπολεμικὸν τῶν ἐπιπέδων. Εἰς τὰς περισσότερας χώρας ἡ αὐξήσις αὐτῆ τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἐσημειώθη αὐξήσιν τῶν πραγματικῶν μισθῶν κατὰ 15% ἕως 30% περίπου, ἀλλὰ εἰς τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εὗρισκοντο τὸ 1924 εἰς τὸ προπολεμικὸν τῶν ἐπιπέδων, εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν, ὅπου, κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως τοῦ 1920-1923, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εἶχον μειωθῆ κατὰ 50% περίπου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προπολεμικοὺς, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἦσαν ἀκόμη κατώτεροι κατὰ τὸ 1924 κατὰ 20% ἔναντι τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1913-1914.

Ἀπὸ τοῦ 1924 μέχρι τοῦ 1929, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ αὐξάνονται εἰς ὄλας τὰς χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, πλην τῆς Πολωνίας, τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καὶ τῆς Ἑλβετίας, ὅπου παραμένοντες εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, καὶ τῆς Δανίας, ὅπου κατέρχονται κατὰ 10% περίπου. Οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ αὐξάνονται ἐπίσης παντοῦ, ἐκτὸς τῆς Ρουμανίας, ὅπου μειοῦνται κατὰ 20% περίπου, κατερχόμενοι εἰς τὸ 65% τοῦ ἐπιπέδου τῶν τοῦ 1914. Ἐν τούτοις, ἡ ἀνοδος αὐτῆ ἀντιστοιχεῖ κατὰ τὸ ἀνότατον σημεῖον τῆς εἰς 10% καὶ συχνά εἶναι μικροτέρα, πλην τῆς Γερμανίας, ὅπου οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἀνέρχονται κατὰ 25% περίπου, ἀνακτώντες μέγα μέρος τῆς καθυστερησῆς τῶν ἐν τῇ αὐξήσει τῆ παρατηρουμένη εἰς τὰς ἄλλας χώρας.

Ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐπέφερε γενικὴν μείωσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένους χώρας, τῆς τάξεως γενικῶς τοῦ 20% κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως· εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἡ μείωσις αὐτῆ ὑπερέβη τὸ 30%, ἀλλ' ἦτο κατώτερα κατὰ 10% εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Νορβηγίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Σουηδίαν.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ τῆ πτώσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἦτο μικρότερα τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν κατανα-

Λεῖψαι μῆσον ἐργατικῶ ἡμερομισθίου, 1914-1929¹

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός			Πραγματικὸς μισθός		
	1913 ἢ 1914	1924	1929	1913 ἢ 1914	1924	1929
Αὐστραλία	100	173	186	100	121	125
Γαλλία	100	379	624	100	104	112
Γερμανία	100	105	163	100	83	105
Δανία	100	283	257	100	132	148
Ἑλβετία	100	205	205	100	121	127
Ἡν. Πολιτείας	100	208	226	100	128	139
Ἡν. Βασίλειον	100	188	188	100	115	123
Καναδάς	100	184	191	100	124	126
Νέα Ζηλανδία	100	154	165	100	99	103
Πολωνία		100	100		100	104
Ρουμανία	100	2.109	2.764	100	79	65
Σουηδία	100	216	233	100	126	137
Τσεχοσλοβακία	100	796	885	100	115	116
Φινλανδία	100	1.188	1.422	100	103	116

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς· ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιητικῶς, ἐξαγωγικῶς τομῆς, κτ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλυπτομένων μισθοῦν (ἐργάται εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίου ἀναφορᾷ (ἔρα, ἡμέρα, ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομισθίου).

λωτοῦ, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ διτηρήθησαν γενικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν τοῦ 1929 καὶ μάλιστα ἀνήθον κατὰ 10% ἕως 15% εἰς τινὰς χώρας· ὀπωδῆθη, εἰς Γερμανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἡ ἰσχυρὰ μείωσις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ δὲν κατάρθωσε νὰ καλύψῃ τὴν πτώσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν, οἱ δὲ πραγματικοὶ μισθοὶ μειοῦνται κατὰ 15% μεταξὺ 1929 καὶ τῆς αἰχμῆς τῆς κρίσεως.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς κρίσεως παρατέθησαν εἰς πολλὰς χώρας μέχρι τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου. Κατὰ τὸ 1937, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, καίτοι εἶχον ἐπανεῦρει παντοῦ τὴν ἀνιούσαν πορείαν τῶν, παρέμενον κατώτεροι κατὰ 15%-20% τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1929 εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ εἶχον σχεδὸν φθάσει τὸ ἐπίπεδον τοῦτο εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁμως ἠυξήθησαν κατὰ πλέον τοῦ 60% ἀπὸ τοῦ 1935. Ἐνῶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, αὐξηθέντες κατὰ περισσότερο τοῦ 60%, ἐπανήλθον οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929, εἰς τὴν Γερμανίαν ἠυξήθησαν μόνον κατὰ 20% καὶ ἐπομένως ἦσαν ἀκόμη κατώτεροι κατὰ 20% περίπου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς πρὸ τῆς κρίσεως μισθοὺς. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, τῆς ὁποίας ἡ κλειστὴ οἰκονομία δὲν ἐπηρέασθη ἐκ τῆς κρίσεως ἐκείνης, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἠυξήθησαν μεταξὺ 1929 καὶ 1937 κατὰ 250% περίπου, οἱ δὲ πραγματικοὶ μισθοὶ κατὰ 70% περίπου.

Δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα ἐπιτρέποντα νὰ παρακολουθησῶμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν κατὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιου πολέμου. Ταῦτα, ἐξ ἄλλου, μικρὰν

Λείπεται μέσον ἐργατικοῦ ἡμερομισθίου, 1929-1948¹

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1935)	1937	1948
	<i>Ὀνομαστικὸς μισθός</i>			
Αὐστραλία	100	81	89	166
Βέλγιον	100	81	97	369
Βουλγαρία	100	77	85	
Γαλλία	100	94	152	1.345
Γερμανία	100	67	81	94
Γιουγκοσλαβία	100	82	86	666
Δανία	100		106	222
Ἑλβετία	100		100	201
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	68	96	215
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	94	103	187
Ἰαπωνία	100	91	95	
Ἰρλανδία	100		100	193
Ἴταλία	100	85	101	6.420
Καναδάς	100	86	97	196
Νέα Ζηλανδία	100	85	102	158
Νορβηγία	100	96	107	193
Ὀλλανδία	100		84	161
Οὐγγαρία	100	77	81	
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	100		345	1.000
Σουηδία	100	98	103	221
Τσεχοσλοβακία	100		97	250
<i>Πραγματικὸς μισθός</i>				
Αὐστραλία	100	102	105	132
Βέλγιον	100	102	105	103
Βουλγαρία	100	135	146	
Γαλλία	100	115	144	75
Γερμανία	100	85	99	71
Γιουγκοσλαβία	100	111	110	
Δανία	100		102	125
Ἑλβετία	100		100	123
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	85	114	154
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	111	111	114
Ἰαπωνία	100	114	99	
Ἰρλανδία	100		100	104
Ἴταλία	100	109	111	135
Καναδάς	100	111	117	156
Νέα Ζηλανδία	100	102	111	121
Νορβηγία	100	109	107	118
Ὀλλανδία	100		102	95
Οὐγγαρία	100	99	93	
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	100		172	227
Σουηδία	100	107	108	140
Τσεχοσλοβακία	100		102	83

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς: ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιησῶς, ἐξωγαγωγικὸς τομεὺς, κτλ.) καὶ τὰς ὁμάδας τῶν καλλυπόμενων μισθωτῶν (ἐργάται ἐιδικομένου καὶ μὴ, ἀνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔαρ, ἡμέρα ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομίσθια).

σημασίαν θὰ εἶχον. Πολλοὶ ἐκ τῶν μισθωτῶν εἶχον ἐπιστρατευθῆ ἢ μετακινήθῃ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἄλλων, τοὐλάχιστον εἰς τὰς πληγείσας ἐκ τοῦ πολέμου πλείστας χώρας, καθοριζέτο πολὺ περισσότερο ἐκ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μεγάλης ἐλλείψεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς σχετικῆς σημασίας τῶν ἐπισήμων ἀγορῶν καὶ τῶν παραλλήλων ἀγορῶν, παρὰ ἐκ τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν.

Τὰ διατιθέμενα ἀπὸ τοῦ 1948 καὶ ἐντεθεν στοιχεῖα

διὰ δέκα ἐπτὰ χώρας δεικνύουν ὅτι αἱ ἐπιπτώσεις τοῦ πολέμου ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν ἦσαν λίαν ποικίλαι, χωρὶς αἱ διακυμάνσεις αὐταὶ νὰ ἐμφανίζονται ὡς συνδεόμενα ἄπ' εὐθείας πρὸς τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου. Μεταξὺ 1937 καὶ 1948, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἐδιπλασιάσθησαν καταφανῶς εἰς τὸ ἦμισυ τῶν χωρῶν αὐτῶν, ηὐξήθησαν δὲ εἰς τὸ ἐπταπλάσιον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, εἰς τὸ ἔνεναπλάσιον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄνω τοῦ ἐξηκονταπλάσιου εἰς τὴν Ἴταλίαν. Οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ κατῆλθον σημαντικῶς εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, ὡς καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν· εὐρίσκοντο σχεδὸν εἰς τὸ προπολεμικὸν τῶν ἐπίπεδον εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον· εἶχον αὐξηθῆ κατὰ 10% περίπου εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ κατὰ 20% ἕως 35% εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὸν Καναδᾶν, τὴν Δανίαν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Ἴταλίαν, τὴν Σουηδίαν, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν.

Ἡ γενικὴ ἀνάπτυξις ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν οἰκονομίαν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς τελευταίας εικοσαετίας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα γενικὴν αὐξήσιν τῶν μισθῶν εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Εἰς τὰς πλείστας αὐτῶν, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ κατὰ τὸ 1967 ἦσαν τρεῖς ἢ τέσσαρας φορές ἀνωτεροὶ ἐναντι τοῦ 1948· ἐν τούτοις, εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὸν Καναδᾶν ηὐξήθησαν μόνον κατὰ 150%, εἰς δὲ τὰς

Λείπεται μέσον ἐργατικοῦ ἡμερομισθίου μερῶν χωρῶν, 1948-1967¹

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός			Πραγματικὸς μισθός		
	1948	1958	1967	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	241	369	100	118	148
Αὐστρία	100 ²	128	258	100 ²	113	172
Βέλγιον	100	147	256	100	128	182
Γαλλία	100	278	510	100	138	181
Γερμανία						
(Ὀμ. Δημοκρατία)	100 ²	151	287	100 ²	138	213
Δανία	100	184	425	100	128	192
Ἑλβετία	100	131	233	100	118	162
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	156	216	100	130	157
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	185	305	100	120	153
Ἰαπωνία	100 ²	155	428	100 ²	107	197
Ἰρλανδία	100	167	310	100	113	161
Ἴταλία	100	161	318	100	122	176
Καναδάς	100	173	251	100	135	164
Νέα Ζηλανδία	100	191	279	100	120	135
Νορβηγία	100	196	357	100	122	165
Ὀλλανδία	100	178	400	100	117	193
Σουηδία	100	223	449	100	144	209
Φινλανδία	100	236	468	100	118	157

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς: ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιησῶς, ἐξωγαγωγικὸς τομεὺς, κτλ.) καὶ τὰς ὁμάδας τῶν καλλυπόμενων μισθωτῶν (ἐργάται ἐιδικομένου καὶ μὴ, ἀνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔαρ, ἡμέρα, ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομίσθια).

2. 1953. 3. 1951. 4. 1950.

Ἡνωμένες Πολιτεῖαις καὶ τὴν Ἑλβετίαν ἀπλῶς ὑπερεδιπλασιάσθησαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸνῶντιον, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ μετὰ τοῦ 1948 καὶ 1967 ἑπενταπλασιάσθησαν. Ἡ αὐξήσις αὐτὴ ἔβαιναν ἐπιταχυνομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιόδου εἰς τὸ ἤμισυ τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουν διαθέσιμοι πληροφοριαί, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν· ἀντιθέτως εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ τὰς Ἡνωμένες Πολιτεῖαις, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, ἡ αὐξήσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 ὑπῆρξε σπουδαϊότερα τῆς παρατηρηθείσης ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967.

Ἡ αὐξήσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1967, ὑπῆρξε πολὺ περισσότερον ὁμοιογενῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν, καθ' ὅσον ἀνέρχεται σχεδὸν παντοῦ μεταξύ 50% καὶ 110%. Ἡ αὐξήσις αὐτὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς μέσον ἐτήσιον ποσοστὸν αὐξήσεως κωμινόμενον μεταξύ 2% καὶ 4%, ἦτο ἀνωτέρα μεταξύ 1958 καὶ 1967 τῆς παρατηρηθείσης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προηγηθείσης δεκαετίας εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν, πλην τοῦ Καναδά, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας· εἰς τὰς Ἡνωμένες Πολιτεῖαις οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠξήθησαν μόνον κατὰ 21%, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 εἶχον αὐξηθῆ κατὰ 30%. Ἡ μεγίστη αὐξήσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν παρατηρήθη εἰς τὴν Ὀμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, ὅπου ἡ μέση ἐτήσια αὐξήσις μεταξύ 1951 καὶ 1967 ἔφθασεν εἰς τὸ 4,8%.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν μισθῶν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1967 εἰς τὰς χώρας με διευθυνομένην οικονομίαν τῆς ἀνατολικῆς Ἑυρώπης καὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν διαφέρει κατὰ τι τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰς ἄλλας χώρας, καθὼς καὶ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Ὑκειανίαν. Εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἡ αὐξήσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν εἶναι τῆς τάξεως τῶν 40% ἕως 60%· εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Πολωνίαν, ὅπου

οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ σαφῶς ἐδιπλασιάσθησαν, καὶ μεγίστη εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου οἱ μισθοὶ τοῦ 1953 ἠξήθησαν εἰς τὸ ὄκταπλάσιον περίπου. Δεδομένου ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτάς αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ ἐμειώθησαν ἢ διετηρήθησαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, πλην τῆς Γιουγκοσλαβίας, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ γενικῶς ἠξήθησαν κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὀνομαστικούς μισθοὺς· ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ὑπερεδιπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1967. Εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου αἱ τιμαὶ ἠξήθησαν, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον παρ' ὅτι οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ὑπερεδιπλασιάσθησαν ἐπίσης.

Δὲν διαθέτομον χρῆσιμοποίησιμα στοιχεῖα περὶ τῶν μισθῶν εἰμὴ μόνον διὰ εἴκοσι περίπου χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, καὶ ταῦτα μὴ συνεχῆ· τὰ πλείστα τούτων, ἐξ ἄλλου, ἀφοροῦν μὴν εἰς τὰ μετὰ τὸ 1955 ἔτη· διὰ μερικὰς χώρας μάλιστα κατέχομεν στοιχεῖα μόνον διὰ τὸ ἔτος 1965.

Δείκται μέσον ἐργατικῶ ἡμερομισθίων εἰς τὴν Ἀφρικήν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, 1955-1967¹

Χώρα	Ὀνομαστικός μισθός		Πραγματικός μισθός	
	1955	1967	1955	1967
<i>Ἀφρική:</i>				
Γκάνα		100	215	109
Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἴγυπτος)	100	148 ²	100	108 ²
Κένυα	100	237		
Μαρόκον	100	149 ²		102 ²
<i>Λατινικὴ Ἀμερικὴ:</i>				
Βραζιλία	100	4.049 ²	100	118 ²
Γουατεμάλα	100	131	100	130
Δομινικανὴ Δημοκρατία	100	175 ²	100	153 ²
Ἑλ. Σαλβατόρ	100 ²	129	100 ²	127
Κολομβία	100	694	100	192
Μεξικόν	100	263	100	168
Νικαράγουα	100 ²	186	100 ²	169
Παναμάς	100	152	100	145
<i>Ἀσία:</i>				
Βιετνάμ, Νότιον	100 ²	292	100 ²	88
Βιρμανία	100	103		
Ἰνδία	100	159	100	82
Ἰσραήλ	100	262	100	140
Κεϋλάνη	100	174	100	153
Κίνα (Ταϊβάν)	100	259	100	144
Κορέα (Δημοκρατία)	100 ²	311	100 ²	96
Κύπρος	100	176	100	137
Πακιστάν	100	159	100	108
Φιλιππῖναι	100	148	100	82

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς· ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλείστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οικονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία, μεταποίηση, ἐξορυκτικὸς τομέας, κτλ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλύτερων μισθῶν (ἐργάται, εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔτη, ἡμέρα ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομισθίον).

2. 1965. 3. 1958. 4. 1956.

Δείκται μέσον μηνιαῖον ἐργατικῶ μισθοῦ τῶν χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσεως, 1953-1967

Χώρα	Ὀνομαστικός μισθός			Πραγματικός μισθός		
	1953	1958	1967	1953	1958	1967
Βουλγαρία	100	122	184	100	158	229
Γερμανία, ἀνατολική	100	147	193	100	169	233
Γιουγκοσλαβία	100	141	780	100	115	225
Ουγγαρία	100	151	183	100	157	182
Πολωνία	100	159	219	100	162	198
Σοβιετικὴ Ἐνωσις	100 ¹	124	159	100 ¹	164	213
Τσεχοσλοβακία	100	118	140	100	131	154

1. 1950.

Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν δεδομένων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνομοιότητα τῶν καταστάσεων, δὲν ἐπιτρέπει τὴν συναγωγήν λεπτομερῶν συμπερασμάτων διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν εἰς τὰς χώρας αὐτάς.

Ἐν τούτοις, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δώδεκα τελευταίων ἐτῶν οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ τοῦλάχιστον ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὰς περισσότερας ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἠδῆξήθησαν εἰς τὸ διπλάσιον ἢ τριπλάσιον εἰς μερικὰς ἄλλας, εἰς τὸ ἐπταπλάσιον εἰς τὴν Κολομβίαν καὶ εἰς τὸ 40πλάσιον εἰς τὴν Βραζιλίαν.

Τὰ ὑπάρχοντα ἐλάχιστα στοιχεῖα ἐπὶ τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἶναι περισσότερον καταποτιστικά. Εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠδῆξήθησαν κατὰ 20% ἕως 70% ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1967 εἰς τινὰς χώρας. Εἰς τὴν Κολομβίαν σχεδὸν ἐδιπλασιάσθησαν οὗτοι ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Βραζιλίαν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν τερσατίαν διόγκωσιν τῶν τιμῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον τοῦλάχιστον κατὰ 20%. Ἐλλείπουν δυστυχῶς στοιχεῖα διὰ τὴν Ἀργεντινὴν, τὴν Βολιβίαν καὶ τὴν Χιλήν, αἱ ὁποῖαι ὑπέστησαν ἐπίσης σοβαρωτάτην διόγκωσιν τῶν τιμῶν. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν αἱ διαθέσιμοι διὰ μερικὰς χώρας πληροφορίαι δεικνύουν ὅτι, πλὴν τῆς Κεϋλάνης, τῆς Ἐθνικιστικῆς Κίνας (Taiwan), τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Ἰσραήλ, ὅπου οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠδῆξήθησαν κατὰ 40% ἕως 50% ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν, ἤτοι κατὰ 30% περίπου ἐτησίως, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ διετηρήθησαν αἰσθητῶς εἰς τὰ περιθώρια τοῦ ἐπιπέδου τῶν τοῦ 1955 ἢ ἠλαττώθησαν. Οὕτω εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ τὰς Φιλιππῖνας οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠλαττώθησαν κατὰ 20% περίπου.

Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ἐκ τῶν ὀλίγων στοιχείων τὰ ὁποῖα διαθέτομεν, ὅτι, πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εἰς τὰς περισσότερας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετίαν ἠδῆξήθησαν κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἐὰν δὲν ἠλαττώθησαν.

Ἐντὸς πενήτηντα ἐτῶν ὁ παγκόσμιος πληθυσμὸς ἐδιπλασιάσθη καὶ ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς ὑδρογείου φθάσει σήμερον τὰ 1.500 ἑκατομμύρια· ἐξ αὐτῶν οἱ ἡμίσεις καὶ πλεον ἐργάζονται ἀκόμη εἰς τὴν γεωργίαν, καίτοι τὸ ἀριθμητικὸν ὕψος τοῦ κλάδου αὐτοῦ δραστηριότητος ἠλαττώθη σημαντικῶς εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐμείωσε τὴν ἀπασχόλησιν κατὰ 20% ἕως 30% καὶ κατεδίωκεν εἰς ἀνεργίαν ἄνω τῶν 25 ἑκατομμο-

ρίων ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἡ κατάστασις ἐβελτιώθη αἰσθητῶς πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἠδῆξισεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐπιπέδα τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἐπιτευχθῆ προηγουμένως καὶ ἐμείωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνέργων εἰς τὰ χαμηλότερα σημειωθέντα ἐπιπέδα, καίτοι ἡ ἀνεργία ἠδῆξθη καὶ πάλιν προσφάτως εἰς τινὰς χώρας. Ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, ἐκ 50 ἢ καὶ περισσότερων ὥρων πρὸ τοῦ 1914, φθάσει πάλιν τὰς 45 ὥρας ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ 1967 εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας. Παρὰ τὴν σχεδὸν συνεχῆ καὶ ἐνίοτε σημαντικὴν αὔξησιν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, παρὰ τὴν μεγάλην οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 1929 καὶ παρὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠδῆξήθησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας· κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἠδῆξήθησαν οὗτοι ἀπὸ 50% ἕως 100% ἢ καὶ περισσότερον ἀναλόγως τῆς χώρας.

Ἡ κοινωνικὴ πρόοδος τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, κειμένη κυρίως εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, εἶναι συνεπῶς ἐξηκριβωμένη, ὅταν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν γενικὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τῶν συνθηκῶν ἐργασίας.

Παρὰ τὴν πενιχρότητα τῶν διατιθεμένων στοιχείων διὰ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ βελτίωσις τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς χώρας αὐτάς, συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν, εἶναι μικρά. Εἰς πολὺς περιπτώσεις μάλιστα διαπιστοῦται κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἐπιδείνωσις τῆς ἀνεργίας, ἐκτεταμένη ὑποαπασχόλησις, σημαντικὴ διόγκωσις τῶν τιμῶν καὶ μείωσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν.

Ἐν τούτοις, διὰ νὰ δυνθῶμεν νὰ ἀναλύσωμεν λεπτομερέστερον τὴν συνεχῆ αὔξησιν τοῦ χάσματος μεταῦ τῆς εὐημερίας τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν καὶ τῆς σχετικῆς στασιμότητος τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, προκειμένου νὰ συναγάγωμεν συμπεράσματα περισσότερον βέβαια διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ζωῆς τῶν ἐργαζομένων, θὰ ἔπρεπε νὰ διαθέτομεν ἐπαρκῆ στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας, τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ καὶ τῶν μισθῶν, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἐλλείπουν ἀκόμη μερικῶς ἢ ὀλικῶς, ὅπως κατεφάνη ἀνωτέρω διὰ τὰς περισσότερας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν.